

T.C.

**İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

Psikoloji Anabilim Dalı

Klinik Psikoloji Bilim Dalı

**ROMANTİK İLİŞKİLERDE BELİRSİZLİK VE KAYGI
BOZUKLUĞU ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Begüm ÇEBİ

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Ömer AKGÜL

İstanbul - 2021

TEZ TANITIM FORMU

Yazar Adı Soyadı : Begüm ÇEBİ

Tez Dili : Türkçe

Tezin Adı :Romantik İlişkilerde Belirsizlik ve Kaygı Bozukluğu
Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Enstitü : İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Ana Bilim Dalı : Psikoloji

Tezin Türü : Yüksek Lisans Tezi

Tezin Tarihi : 29/09/2021

Sayfa Sayısı : 88

Tez Danışmanı : Dr. Öğr. Üyesi Ömer AKGÜL

Dizin Terimleri : Belirsizlik, İstikrar, Romantik İlişkiler, Kaygı

Türkçe Özet : Bu çalışmada, romantik ilişkilerde belirsizlik ve istikrarın kaygı bozukluklarıyla ilişkisinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Dağıtım Listesi : 1. İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü'ne
2. YÖK Ulusal Tez Merkezi'ne

Begüm ÇEBİ

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Psikoloji Anabilim Dalı

Klinik Psikoloji Bilim Dalı

ROMANTİK İLİŞKİLERDE BELİRSİZLİK VE KAYGI
BOZUKLUĞU ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Yüksek Lisans Tezi

Begüm ÇEBİ

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Ömer AKGÜL

İstanbul - 2021

BEYAN

Bu tezin hazırlanmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğu, başkalarının ederlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğu, kullanılan verilerde herhangi tahrifat yapılmadığını, tezin/projenin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez olarak sunulmadığını beyan ederim.

Begüm ÇEBİ

...../ /2021

T.C
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Begüm ÇEBİ' nin "ROMANTİK İLİŞKİLERDE BELİRSİZLİK VE KAYGI BOZUKLUĞU ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ" adlı tez çalışması, jürimiz tarafından Psikoloji anabilim dalında Klinik Psikoloji bilim dalında YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan

Dr. Öğr. Üyesi Ömer AKGÜL
(Danışman)

Üye

Doç. Dr. Güzin Mukaddes SEVİNÇER

Üye

Dr. Öğr. Üyesi Fatih BAL

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

... / ... / 2021

Prof. Dr. İzzet GÜMÜŞ
Enstitü Müdürü

ÖZET

Bu çalışmada, erişkin bireylerde romantik ilişkilerde belirsizlik ve kaygı düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmada, 300 erişkin bireye uygulanan “Sosyodemografik Bilgi Formu”, “Romantik İlişkilerde Gelecek Zaman Algısı Ölçeği”, “İlişki İstikrarı Ölçeği İlişki Doyumu Alt Boyutu”, “İlişkisel Belirsizlik Ölçeği” ve “Durumluk-Sürekli Kaygı Envanteri” uygulanmıştır. Katılımcılar, COVID 19 pandemi süreci sebebiyle anketlere çevrimiçi yanıtlar vermişlerdir. Araştırmada, romantik ilişkilerde belirsizliği ele almak üzere, romantik ilişkilerde istikrar, gelecek zaman algısı ve belirsizlik değişkenleri incelenmiştir. Kaygı düzeyleri için hem sürekli hem de durumluk kaygı düzeyleri karşılaştırılmıştır. Cinsiyet, eğitim düzeyi, gelir düzeyi, yaşanılan yer, ilişki süresi ve ilişki deneyimi değişkenlerinin romantik ilişkilerde belirsizlik ve kaygı düzeyleriyle karşılaştırılmasına yönelik bulgulara göre, romantik ilişkilerde gelecek zaman algısı ve partnere yönelik belirsizlik düzeyleri erkek katılımcılarda daha yüksek bulunmuştur. Ayrıca, ilişki süresi bir yıldan az olan katılımcılarda ilişki doyumu düzeyleri anlamlı düzeyde daha düşük bulunmuştur. Şimdiye kadar yalnızca bir romantik ilişki deneyimi olan katılımcılarda ise durumluk kaygı puanları anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur. İlişki istikrarının yordayıcılarına ilişkin bulgulara göre, ilişki istikrarının ilişkisel belirsizlik alt boyutları ile sürekli ve durumluk kaygı düzeyleriyle negatif yönlü; romantik ilişkilerde gelecek zaman algısı ile pozitif yönlü ve anlamlı ilişkili olduğu bulunmuştur. Ayrıca, katılımcıların romantik ilişkilerdeki istikrarı, romantik ilişkilerde gelecek zaman algısı tarafından olumlu etkilendiği ve ilişkisel belirsizlik boyutları ve durumluk kaygı düzeyleri tarafından olumsuz etkilendiği sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma bulgularının, günümüzde COVID 19 pandemisi ve toplumsal değişimlerin neticesinde değişen alışkanlıklar ve rutinlerin bireylerin yakın ilişkilerine yansıdığı ve kaygıyı arttıracı durum ve olaylarla daha fazla karşılaşan bireyler için romantik ilişki deneyiminin zorlayıcı olabileceği düşünülmektedir. Bu doğrultuda, bireylerin kaygı düzeyleri ve yakın ilişkilerindeki deneyimleri hakkında yapılacak diğer çalışmalarla geliştirilebilecek psikoterapötik ve psikoeğitimsel müdahalelere katkı sağlayabilecek verilerin elde edilebileceği öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Belirsizlik, İstikrar, Romantik İlişkiler, Kaygı

SUMMARY

In this study, the relationship between uncertainty and anxiety levels in romantic relationships in adults was investigated. In the study, "Sociodemographic Information Form", "Future Time Perception in Romantic Relationships Scale", "Relationship Consistency Scale: Relationship Satisfaction Sub-Dimension", "Relational Uncertainty Scale" and "State-Trait Anxiety Inventory" were applied to 300 adult individuals. Participants gave online responses to the surveys due to the COVID 19 outbreak and its limitations. In the research, stability in romantic relationships, perception of future and uncertainty variables were examined to address relational uncertainty in romantic relationships. For anxiety levels, both trait and state anxiety levels were compared for understanding the degree of anxiety that the participants encounter. According to the findings of comparing the variables of gender, education level, income level, place of residence, duration of relationship and relationship experience with the levels of uncertainty and anxiety in romantic relationships, the perception of future in romantic relationships and the levels of uncertainty towards partners were found to be higher in male participants. In addition, relationship satisfaction levels were found to be significantly lower in participants whose relationship duration was less than one year. State anxiety scores were found to be significantly higher in participants who had only one romantic relationship experience so far. According to the findings on the predictors of relationship stability, relationship consistency were negatively correlated with relationship uncertainty subscales, trait and state anxiety level. Additionally, it was found that there is a positive and significant relationship with the perception of future in romantic relationships. In addition, it was concluded that the stability of the participants in romantic relationships was positively affected by the future perception in romantic relationships and negatively affected by the dimensions of relational uncertainty and state anxiety levels. It can be considered that the romantic relationship experience may be challenging for individuals who are more likely to encounter situations and events that can increase anxiety, and that the changing habits and routines as a result of the COVID 19 pandemic and social changes are reflected in the close relationships of individuals today. In this direction, it is anticipated that recent findings that can contribute to psychotherapeutic and psychoeducational interventions that can be developed with other furtherstudies on the anxiety levels of individuals and their experiences in close relationships can be obtained.

Keywords: Relational Consistency, Uncertainty, Romantic Relationships, Anxiety

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
SUMMARY	II
İÇİNDEKİLER	III
KISALTMALAR	VI
TABLolar LİSTESİ.....	VII
EKLER LİSTESİ.....	IX
ÖNSÖZ.....	X
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN GENEL ÖZELLİKLERİ

1.1. ARAŞTIRMANIN AMACI	2
1.2. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ	2
1.2.1. Alt Problemler	3
1.3. HİPOTEZLER	4
1.4. SINIRLILIKLAR	4

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. ROMANTİK İLİŞKİ KAVRAMI	6
2.2. ROMANTİK İLİŞKİLERDE BİREYLERİN BEKLENTİLERİ	7
2.2.1. Romantik İlişki Kavramını Ele Alan Kuramsal Yaklaşımlar	10
2.3.1.1. Cinsiyet ve Romantik İlişkiler	11
2.3. KAYGI TANIMI	12
2.3.1. Kaygı Bozuklukları Tanımı	12
2.3.2. Kaygı Bozukluklarının Etiyolojisi	12
2.3.2. Kaygı Bozuklukları ve Kişilerarası İlişkiler	14
2.4. BELİRSİZLİK KAVRAMI	14
2.4.1. Belirsizliği Açıklayan Modeller	15
2.4.1.1. Kişisel belirsizlik	16
2.4.1.2. Bilinmeyen Korkusu Teorisi	17
2.4.2. İlişkisel Belirsizlik	18

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

3.1.	ARAŞTIRMANIN MODELİ	21
3.1.1.	Araştırmanın Çalışma Grubu	21
3.2.	VERİ ÖLÇÜM ARAÇLARI	21
3.2.1.	Demografik Bilgi Formu	21
3.2.2.	İlişkisel Belirsizlik Ölçeği	21
3.2.3.	İlişki İstikrarı Ölçeği	22
3.2.4.	Romantik İlişkilerde Gelecek Zaman Yönelimi Ölçeği	22
3.2.5.	Durumluk ve Sürekli Kaygı Ölçeği	23
3.3.	VERİ TOPLAMA SÜRECİ	24
3.4.	ARAŞTIRMADA KULLANILAN İSTATİSTİKSEL YÖNTEMLER	24

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

4.1.	Sosyo-demografik Özelliklere İlişkin Betimsel İstatistikler	26
4.2.	Romantik İlişkilerde Belirsizlik Düzeyinin Çeşitli Sosyo-demografik Faktörlerle Karşılaştırılması	28
4.3.	Romantik İlişkilerde İstikrarın Çeşitli Sosyo-demografik Faktörlerle Karşılaştırılması	31
4.4.	Romantik İlişkilerde Gelecek Zaman Algısının Çeşitli Sosyo-demografik Faktörlerle Karşılaştırılması	34
4.5.	Durumluk-Sürekli Kaygı Düzeyinin Çeşitli Sosyo demografik Faktörlerle Karşılaştırılması	38
4.6.	Katılımcıların Romantik İlişkilerde Belirsizlik ve İstikrarın Kaygı Düzeyleriyle İlişkinin İncelenmesi	41
4.7.	Regresyon Analizine İlişkin Bulgular	42

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA

5.1.	Romantik İlişkilerde Belirsizlik ve Kaygı Düzeylerinin Sosyo-demografik Değişkenlerle Karşılaştırılmasına Yönelik Bulgular	45
5.2.	Katılımcıların Romantik İlişkide Belirsizlik ve Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişkiye Yönelik Bulgular	47
SONUÇ VE ÖNERİLER.....		50

KAYNAKÇA.....	53
EKLER.....	62

KISALTMALAR

ANOVA: Tek yönlü varyans analizi

DSM: Diagnostic and Statistical Manual for Mental Disorders

DSÖ: Dünya Sağlık Örgütü

SPSS: Statistical Package for Social Sciences

TSSB: Travma Sonrası Stres Bozukluğu

YAB: Yaygın Anksiyete Bozukluğu

TABLolar LİSTESİ

Tablo 4. 1. Sosyodemografik değişkenlerin dağılımına ilişkin betimsel bulgular	26
Tablo 4. 2. Katılımcıların yaşı ve ölçeklerden alınan puanların ortalamalarına ilişkin betimsel bulgular.....	27
Tablo 4. 3. Araştırmada kullanılan ölçekler ve alt ölçeklerin iç tutarlılık katsayılarına ilişkin betimsel bulgular	27
Tablo 4. 4. Cinsiyete göre katılımcıların romantik ilişkilerde belirsizlik alt boyut puanlarının t-test bulguları.....	28
Tablo 4. 5. Eğitim düzeyine göre katılımcıların romantik ilişkilerde belirsizlik alt boyut puanlarının t-test bulguları.....	29
Tablo 4. 6. Yaşamın çoğunu geçirdiği yere göre katılımcıların romantik ilişkilerde belirsizlik alt boyut puanlarının t-test bulguları	29
Tablo 4. 7. Gelir düzeyine göre katılımcıların romantik ilişkilerde belirsizlik alt boyut puanlarının ANOVA bulguları	30
Tablo 4. 8. Romantik ilişki süresine düzeyine göre katılımcıların romantik ilişkilerde belirsizlik alt boyut puanlarının ANOVA bulguları	30
Tablo 4. 9. Duygusal açıdan önemli ilişki sayısı düzeyine göre katılımcıların romantik ilişkilerde belirsizlik alt boyut puanlarının ANOVA bulguları	31
Tablo 4. 10. Cinsiyete göre katılımcıların romantik ilişkilerde istikrar puanlarının t-test bulguları.....	32
Tablo 4. 11. Eğitim düzeyine göre katılımcıların romantik ilişkilerde istikrar puanlarının t-test bulguları	32
Tablo 4. 12. Yaşamın çoğunu geçirdiği yere göre katılımcıların romantik ilişkilerde istikrar puanlarının t-test bulguları.....	33
Tablo 4. 13. Gelir düzeyine göre katılımcıların romantik ilişkilerde istikrar puanlarının ANOVA bulguları	33
Tablo 4. 14. Romantik ilişki süresine göre katılımcıların romantik ilişkilerde istikrar puanlarının ANOVA bulguları	34
Tablo 4. 15. Duygusal açıdan önemli ilişki sayısına göre katılımcıların romantik ilişkilerde istikrar puanlarının ANOVA bulguları.....	34
Tablo 4. 16. Cinsiyete göre katılımcıların romantik ilişkilerde gelecek zaman algısı puanlarının t-test bulguları.....	35

Tablo 4. 17. Eğitim düzeyine göre katılımcıların romantik ilişkilerde istikrar puanlarının t-test bulguları	35
Tablo 4. 18. Yaşamın çoğunu geçirdiği yere göre katılımcıların romantik ilişkilerde istikrar puanlarının t-test bulguları.....	36
Tablo 4. 19. Gelir düzeyine göre katılımcıların romantik ilişkilerde istikrar puanlarının ANOVA bulguları	36
Tablo 4. 20. Romantik ilişki süresine göre katılımcıların romantik ilişkilerde istikrar puanlarının t-test bulguları.....	36
Tablo 4. 21. Duygusal açıdan önemli ilişki sayısına göre katılımcıların romantik ilişkilerde istikrar puanlarının t-test bulguları	37
Tablo 4. 22. Cinsiyete göre katılımcıların durumluk ve sürekli kaygı puanlarının t-test bulguları.....	38
Tablo 4. 23. Eğitim düzeyine göre katılımcıların durumluk ve sürekli kaygı puanlarının t-test bulguları.....	38
Tablo 4. 24. Yaşamın çoğunu geçirdiği yere göre katılımcıların durumluk ve sürekli kaygı puanlarının t-test bulguları.....	39
Tablo 4. 25. Gelir düzeyine göre katılımcıların durumluk ve sürekli kaygı puanlarının ANOVA bulguları	39
Tablo 4. 26. Romantik ilişki süresine göre katılımcıların durumluk ve sürekli kaygı puanlarının ANOVA bulguları	39
Tablo 4. 27. Duygusal açıdan önemli ilişki sayısına göre katılımcıların durumluk ve sürekli kaygı puanlarının ANOVA bulguları	40
Tablo 4. 28. Katılımcıların romantik ilişkilerde belirsizlik, istikrar, gelecek zaman algısı ile sürekli ve durumluk kaygı puanlarının ilişkisine yönelik Pearson korelasyonu bulguları ...	41
Tablo 4. 29. Hiyerarşik modellemeye ilişkin karşılaştırma değerleri: Romantik ilişkide gelecek zaman algısı.....	42
Tablo 4. 30. Katılımcıların romantik ilişkide gelecek zaman algısını yordayan değişkenlerin incelenmesine yönelik oluşturulan modele ilişkin hiyerarşik regresyon analizi bulguları...43	43

EKLER LİSTESİ

EK-A: DEMOGRAFİK BİLGİ FORMU

EK-B: İLİŞKİSEL BELİRSİZLİK ÖLÇEĞİ

EK-C: İLİŞKİ İSTİKRARI ÖLÇEĞİ

EK-D: ROMANTİK İLİŞKİLERDE GELECEK ZAMAN YÖNELİMİ ÖLÇEĞİ

EK-E: DURUMLUK VE SÜREKLİ KAYGI ÖLÇEĞİ

EK-F: ETİK KURUL ONAY FORMU

ÖNSÖZ

Tezin tüm aşamalarında yol gösteren, yoğun iş tempolarına rağmen destek ve yardımlarını esirgemeyen, tecrübelerini aktaran tüm hocalarıma teşekkür ederim. Değerli hocam Dr. Öğr. Üyesi Fatih BAL'a tez sürecim boyunca destek ve yardımları için sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Eğitim hayatım boyunca desteğini bir an olsun esirgemeyen babam Sait Çebi ve annem Belgin Çebi'ye, bu zorlu süreci en iyi şekilde atlatmamı sağlayan değerli eşim Mustafa Hakan Can'a, tüm meslektaşlarıma, tüm arkadaşlarıma ve anket çalışmalarına katılan bütün katılımcılara sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Begüm ÇEBİ, İstanbul 2021.

GİRİŞ

Romantik ilişkiler, insan yaşamı içerisinde oldukça önemli ve vazgeçilmez bir konumda yer almaktadır. Özellikle ergenlik ve genç yetişkinlik dönemlerin romantik ilişkileri ve bu ilişki ile elde edilmek istenen duygular, kişilerin yaşamının ana unsurları haline gelmektedir. Yine sonraki dönemde de daha gerçekçi bir konuma yerleşse de kişilerin psikolojik durumlarını önemli ölçüde etkilemeye devam etmektedir. Bu sebeple romantik ilişkiler, mutluluk ve yaşam doyumu elde edilmesi açısından oldukça önemlidir. Yine genç yetişkinler açısından romantik ilişkilerin yaşamdaki istikrarı sağlamak ve yetişkinliğe geçişi kolaylaştırmak adına önemli bir sebebi ve kaynağı olduğunu söyleyebilmek mümkündür. Romantik ilişkisi olanların romantik ilişkisi olmayanlara göre çok daha fazla benlik saygısı ve genel refah duygusu içerisinde olduğu, bunun da ruh sağlığına önemli faydalar sağladığı; ayrıca romantik ilişkilerdeki bireylerin partnerlerinden duygusal destek alma imkanlarının diğer bireylere göre daha fazla olduğu bilinmektedir. Yine bütüncül hayat kurgusu içerisinde romantik ilişkilerin kapladığı ve etki ettiği alanın genişliği nedeniyle kişiler tüm yaşam kurgularını bu temel üzerine inşa etme eğilimi gösterirler. Bu da romantik ilişkinin yalnızca duygusal bir bağlanma niteliği taşımasının önüne geçmektedir.

Ancak romantik ilişkilerin süresinin ve kalitesinin belirli olmaması, her an için ilişkinin kesilmesi veya tarafların beklediği psikolojik tatmin düzeyinden uzaklaşması riskini beraberinde getirmektedir. Zira kişiler romantik ilişkinin bir yönünü oluşturmakta ise de diğer taraf tamamen bağımsız bir değişken özelliği göstermektedir. Özellikle zamana bağlı kişilerin önceliklerinin değişmesi, ilişkinin kişilere sağladığı faydanın azalması ve farklı alternatiflerin ortaya çıkması gibi durumlar ilişkiyi tehdit eder niteliktedir. Bu durum romantik ilişkinin geleceğine yönelik oldukça önemli riskleri ve belirsizlikleri beraberinde getirmektedir. Belirsizlikler genel anlamda kişileri strese sokan ve onlarda kaygı oluşturan faktörlerdir. Bununla birlikte belirsizliklerin kişilerin yaşam içerisinde en fazla önemsedikleri konuların başında gelen ikili ilişkiler üzerinde çıkması olasılığı, stres ve kaygı düzeyini çok daha yüksek seviyelere çıkarmaktadır. İlişkinin süresi ve kalitesine yönelik tarafların beklentilerinin birbirinden farklı olması da her iki taraf için belirsizliği artırmaktadır. Özellikle romantik ilişki sonunda evlilikle birlikte resmi bir birliktelik beklentisi içerisinde olan kişiler açısından belirsizlik seviyesinin yüksek olduğu söylenebilecektir.

BİRİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN GENEL ÖZELLİKLERİ

1.1. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırmanın amacı, erişkin bireylerde romantik ilişkilerde belirsizlik ve istikrarın kaygı bozukluklarıyla ilişkisini incelemektedir. Ayrıca, katılımcıların kaygı bozukluğu düzeylerinin romantik ilişkilerde belirsizlik ve istikrarı ne ölçüde açıkladığı araştırmada incelenmesi hedeflenen konular arasında yer almaktadır.

Bu konunun seçilmesinin nedeni, kişilerin özellikle hayatlarının ilk yıllarında daha çok deneyimleme fırsatını buldukları romantik ilişkilerden ruhsal açıdan ne derece etkilendiklerini ortaya koymaktır. Ruhsal sorunlara sahip olan ve bu konuda profesyonel yardıma başvuran kişilerin önemli bir kısmının ikili ilişkilerde yaşanan sorunlar ve geleceğe yönelik belirsizliklerden kaynaklanan kaygılar olduğu düşünüldüğünde konunun önemi daha iyi anlaşılacaktır. Ortaya çıkacak olan sonuçlar aynı zamanda sorunun çözümüne yönelik öngörülerin gerçekleştirilmesini ve bu konuda ileri araştırmalar yapılmasına da yardımcı olacaktır. Özellikle belirsizlik nedeniyle yüksek kaygıya maruz kalacak olan grupların tespit edilmesi ile bu gruplar üzerinde bilimsel açıdan çok daha detaylı incelemeler yapılmasına olanak sağlayacaktır.

1.2. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

İnsan, fizyolojik ve psikolojik açıdan tam bir bütünlüğe sahip olma arayışı içerisinde olan ve bu kavramlardan birine zarar geldiğinde yaşam kalitesi olumsuz yönde etkilenen bir canlıdır. Bu anlamda kişilerin psikolojik açıdan ihtiyaç duydukları tatmini elde etmeleri de son derece önemlidir. Bu alanda ihtiyaç duyulan en önemli hususların başında da romantik ilişkiler gelmektedir. Romantik ilişkiler kişilere arkadaş ve akraba ilişkileri gibi sosyal ilişkilerden çok farklı bir ruhsal tatmin sağlar. Bu nedenle özellikle ergenlik ve genç yaş grubu olmak üzere aslında tüm yaşam boyunca kişiler romantik ilişkilere ihtiyaç duyarlar. Ancak bu ihtiyacın karşılanması ile kişiler tam bir tatmin durumuna geçememektedirler. Bu durumun en önemli sebebi, romantik ilişkilerin varlığı ile birlikte pek çok belirsizliğin ortaya çıkmasıdır. Konusunun insan olması ve çift yönlü bir ilişki niteliğine sahip olması nedeniyle romantik ilişkilerin geleceğine yönelik çok sayıda alternatif sonucun ortaya çıkması mümkündür. Bu sonuçların her biri kişilerin hayatlarını ve ruhsal durumlarını köklü bir şekilde etkileyebilme potansiyeline sahiptir. Bu sebeple belirsizlikler kişilerde yoğun bir kaygıya neden olur. Ancak ortaya çıkacak

olan kaygının derecesi yalnızca belirsizliğin kendisi ile değil aynı zamanda kişilerin sübjektif özellikleri ile de ilgili olarak belirlenecektir. Bu sebeple çalışmada romantik ilişkilerdeki belirsizlik durumlarının kişilerin üzerinde ne derece kaygı oluşturduğu ortaya konacaktır. Sonuca ulaşmak amacıyla İlişkisel Belirsizlik Ölçeği, İlişki İstikrarı Ölçeği ve Romantik İlişkilerde Gelecek Zaman Yönelimi Ölçeği kullanılacaktır. Böylelikle tek taraflı bir bakış açısı ile belirsizlik üzerinde durulmakla kalınmayacak aynı zamanda ilişkilerin şu anki istikrar yapısı ve çiftlerin geleceğe yönelik eğilimleri de ortaya konacaktır. Aynı zamanda Durumluk ve Sürekli Kaygı Ölçeği ile de kişilerin kaygı seviyesi değerlendirilecek ve romantik ilişkilerde ortaya çıkan belirsizliklerin kişilerde ne derece kaygıya neden olduğu belirlenmiş olacaktır.

1.2.1. Alt Problemler

Araştırmanın amaçları doğrultusunda belirlenen alt amaçlar aşağıdaki gibidir:

Soru-1: Romantik ilişkilerde belirsizlik ve kaygı bozukluğu arasında herhangi bir ilişki var mıdır?

Soru-2: Romantik ilişkilerde istikrar ve kaygı arasında herhangi bir ilişki var mıdır?

Soru-3: Romantik ilişkilerde belirsizlik kaygı bozukluğunu yordamakta mıdır?

Soru-4: Romantik ilişkilerdeki belirsizliklerden kaynaklanan kaygı bozuklukları cinsiyete göre farklılık göstermekte midir?

Soru-5: Romantik ilişkilerdeki belirsizliklerden kaynaklanan kaygı bozuklukları yaş durumuna göre farklılık göstermekte midir?

Soru-6: Romantik ilişkilerdeki belirsizliklerden kaynaklanan kaygı bozuklukları eğitim durumuna göre değişiklik göstermekte midir?

Soru-7: Romantik ilişkilerdeki belirsizliklerden kaynaklanan kaygı bozuklukları gelir durumuna göre değişiklik göstermekte midir?

Soru-8: Romantik ilişkilerin geleceğine yönelik belirsizlik algısının şiddeti ile demografik özellikler arasında ilişki bulunmakta mıdır?

1.3. HİPOTEZLER

Bu tez kapsamında gerçekleştirilecek olan çalışmalar, yukarıda yer alan soruların da yol göstericiliği ile aşağıda yer alan hipotezlerin test edilmesi amacıyla yapılacaktır.

H1: Romantik ilişkilerde belirsizlik ve kaygı bozukluğu arasında ilişki vardır.

H2: Romantik ilişkilerde istikrar ve kaygı arasında ilişki vardır.

H3: Romantik ilişkilerde belirsizlik kaygı bozukluğunu yordamaktadır.

H4: Romantik ilişkilerdeki belirsizliklerden kaynaklanan kaygı bozuklukları cinsiyete göre farklılık göstermektedir.

H5: Romantik ilişkilerdeki belirsizliklerden kaynaklanan kaygı bozuklukları yaş durumuna göre farklılık göstermektedir.

H6: Romantik ilişkilerdeki belirsizliklerden kaynaklanan kaygı bozuklukları eğitim durumuna göre değişiklik göstermektedir.

H7: Romantik ilişkilerdeki belirsizliklerden kaynaklanan kaygı bozuklukları gelir durumuna göre değişiklik göstermektedir.

H8: Romantik ilişkilerin geleceğine yönelik belirsizlik algısının şiddeti ile demografik özellikler arasında ilişki bulunmaktadır.

1.4. SINIRLILIKLAR

Araştırmanın değişkenler, yöntem ve analiz adımlarına ilişkin sınırlılıkları aşağıdaki gibidir:

1. Araştırmanın evrenini İstanbul ili sınırları içerisinde yaşayan, 18-30 yaş arası nişanlı, sözlü veya adı konulmamış bir romantik ilişkisi bulunan çiftler oluşturmaktadır. Araştırma; bu özelliklere sahip toplam 200 çift üzerinde yapılacaktır. Bu anlamda her bir çiftin ve her bir ilişkinin kendine has iletişim özelliklerinin olduğu söylenmelidir. Bu sebeple araştırma sonuçlarının genelleştirilmesinin sınırlı olduğu düşünülmektedir.

2. Demografik özelliklere, yaşa, eğitim durumuna ve diğer subjektif

özelliklere göre değişen sonuçların ortaya çıkabileceği ve araştırmanın geçerliliğinin araştırmaya konu olan kişilerle sınırlı olarak tam bir geçerlilik göstereceği göz önünde bulundurulmalıdır.

3. Zaman ve maddi imkansızlıklar çalışmanın daha geniş bir alana yayılmasını engellemektedir. Bunun dışında benzer demografik özelliklere sahip olan kişilerle ilgili genel eğilimi de yansıtmaması beklenmektedir.

Bununla birlikte, araştırmanın değişkenler, yöntem ve analiz adımlarına ilişkin varsayımları aşığıdaki gibidir:

1. Araştırma içerisinde doğruluğu kabul edilen bir kısım veriler bulunmaktadır. Buna göre konu ile ilgili ilk varsayım romantik ilişkilerin kişilerin yaşam kalitesini ve ruhsal durumunu etkileyecek kadar önemli bir olgu olduğudur.
2. Romantik ilişkilerde belirsizliklerin ve istikrarsızlıkların kişilerde çeşitli seviyelerde kaygıya neden olduğuna ve ruhsal durumlarını bozucu bir etki oluşturduğudur. Ancak kişilerde ne derece kaygıya neden olduğuna bu araştırmada ele alınacaktır.

İKİNCİ BÖLÜM KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. ROMANTİK İLİŞKİ KAVRAMI

Aşk, yaşam boyunca insan davranışında en çok aranan ve istenen duygulardan biri olmuştur (Oltramari, 2009). Araştırmacılar, aşkın evrensel bir duygu olduğunu ileri sürerken (Schopenhauer, 1970) aşk, kültürel faktörlerle şekillenen ve farklı işaretlerle sosyal bir yapı olarak da tanımlanabilir (Beall ve Sternberg, 1995). Naar'a (2013) göre, insanlar genellikle eşlerinin özelliklerini üzerinden aşkı tanımlarlar. Bu yönüyle aşk, bir anda diğer kişinin iyi özelliği ya da değerlendirmeye tabi bir duruma dönüşür. Araştırmacılar, aşkın, zihinsel bir durumu karakterize eden bir duygu durumu içerdiğini ileri sürmektedirler. Bu nedenle, aşkın ne olduğunun tanımı zamanla, yaşanan tarihsel dönemle ve mevcut kültürel özelliklerle değişebilmektedir.

Aşkın ne olduğunu anlamak son derece önemlidir, çünkü tanımı insan ilişkilerinde neyin uygun ve arzu edilir olduğu hakkında önemli bilgiler vermektedir (Sternberg, 1998). Yakınlık kavramı ile ilgili olarak Sternberg, ilişkide rahatlık, mutluluk ve iletişimle ilişkili olan tüm olumlu duygular, çiftin bağ kurmasına, yakınlığı ve bağı sürdürmesini sağlayan önemli unsurlar olduğunu ileri sürmüştür (Gao, 2001). Dolayısıyla, yakınlık tanımı içerisinde yer alan faktörler şu şekilde örneklendirilebilir: diğer kişinin iyiliğini düşünmek; deneyimleri paylaşmanın mutluluğu, karşılıklı saygı; partnerin hayatının gerekli anlarında bulunma olanağı, maddi ya da manevi paylaşım, duygusal destek sağlama ve alma; iletişim ve partnerin değerinin farkına varmak.

Tutku, romantizmi neyin tetiklediği hakkında fikir veren bir durumdur. Tutku, fiziksel çekim ve cinsel ilişki ile bağdaştırılan itici bir güçtür (Gao, 2001). Tutku, arzuları ve ihtiyaçların ifadesi olması sebebiyle öz saygı, egemenlik, boyun eğme ve bağlılık gibi ihtiyaçları tetikleyen motive edici bir faktördür. Dolayısıyla tutku, romantik algılar; partnerle birlikte olmak için fiziksel arzu, karşılıklı cinsel tatmin fiziksel ve duygusal heyecan şeklinde tanımlanabilir (Sternberg, 1989).

Yetişkinlerin çoğu, yaşamları boyunca en az bir kez romantik bir ilişkide kopma yaşarlar ve araştırmalar romantik ilişkilerdeki sorunların ve ilişkinin sonlanmasının kişinin fiziksel ve duygusal sağlığı üzerinde yıkıcı bir etkiye yol açtığını göstermektedir (Kloss ve Lisan, 2002; Monroe ve ark., 1999; Sbarra, 2006; Slotter ve ark., 2010). Şimdiye kadar yapılan araştırmalar ağırlıklı olarak, psikolojik semptomlar (örn. uyku bozukluğu, depresyon, anksiyete) veya kişisel özellikleri (yani bağlanma tarzı) arasındaki

bağlantı ve romantik ilişkilerin sürdürülememesine ilişkin bağlantıyı incelemeye çalışmıştır.

Evrimsel bir bakış açısından, ergenlik ve beliren yetişkinlik dönemlerini kapsayan dönemler, romantik ilişkilerin gelişimi açısından hayati derecede önemli gelişimsel süreçler olarak tanımlanmıştır (Arnett ve ark., 2014; Collins, 2003). "Karşılıklı olarak kabul edilen ve devam eden gönüllü etkileşimler" olarak tanımlanan romantik ilişkiler, arkadaşlıklardan farklı olarak, erotik ve cinsel hislerde belirli bir yoğunluk, belirli sevgi ifadeleri ve ilişkiye yönelik aksiyon alma ile karakterize edilir (Collins ve ark., 2009). Önceki çalışmalar, bu deneyimlerin ergenlik döneminde sık olduğunu ve zaman içinde pekişme eğiliminde olduğunu gelecekteki yakın ilişkiler için deneyim açısından önemli bir etkiye sahip olduğunu göstermiştir (Connolly ve ark., 2014). Orta ergenlik dönemine gelindiğinde, çoğu erkek ve kız en az bir romantik ilişkiye girmiş, bu onlara yaşları ilerledikçe daha fazla yakınlık, sosyal destek ve değer karakterize edilen bir ilişki örüntüsü sağlamıştır (Demir, 2010). Ergenler beliren yetişkinliğe yaklaştıkça, romantik partnerlerine ayırdıkları zaman artar ve bu ilişkileri arkadaşlık, duygusal güvenlik, yakınlık ve sevginin karşılığını aramak için sürdürürler. Beliren erişkinlikte, partneriyle birlikte yaşama ve evlilik gibi uzun vadeli bağlılık üzerinde karar almaya hazır hale gelirler (Furman & Buhrmester, 1992; Simon ve ark., 2010).

Romantik ilişkiler ve deneyimler, duygusal bağ kurabilme yetkinliği bakımından önemli göstergelerdir. Romantik ilişkiler, olumlu bir benlik algısının gelişmesine ve daha fazla sosyal etkileşime katkı sağlar (Meier & Allen, 2008). Romantik ilişkilerin başarılı bir şekilde kurulması ve sürdürülmesinin, yaşamın sonraki aşamalarında önemli yansımaları olmakta ve insanların ruhsal ve fiziksel sağlığına ve dolayısıyla iyi oluş düzeylerine katkıda sunduğu daha önce yapılan araştırmalarla da doğrulanmıştır (Arnett ve ark., 2014; DeWall ve ark., 2011). Bu perspektiften bakıldığında, romantik ilişkiler zaman içinde sürdürüldüğünde bağlanma deneyiminde bir dönüşüm oluşturur. İlişkinin kalitesi, paylaşılan deneyimlerin öyküsü, bağlanma duygusu ve tüm deneyimden ortaya çıkan düşünce biçimi, çiftlerin iyi oluş düzeyleri üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğu daha önce yapılan araştırmalarla doğrulanmıştır (Casad ve ark., 2014; Eryılmaz & Doğan, 2013).

2.2. ROMANTİK İLİŞKİLERDE BİREYLERİN BEKLENTİLERİ

Mattson ve meslektaşlarına (2013) göre romantik ilişki doyumu, romantik ilişkiler

konusunda yapılan araştırmalarda ele alınan değişkenlerin başında gelmektedir. Bu durumun gerekçesi olarak ise, romantik ilişkisi olan bireylerin beklentisinin ilişkiden doyum sağlamak olması gösterilmektedir. Romantik ilişki doyumunu bireyin ilişkisi hakkındaki olumlu yargılarına ve hislerine karşılık gelen bir durumdur (Arriaga, 2001; Avivi, Laurenceau ve Carver, 2009).

Romantik ilişki doyumunu tek boyutlu modellerle (genel ilişki kalitesi) ve aynı zamanda çok boyutlu perspektiflerle (belirli değişkenler) değerlendirilebilir. Örneğin, iletişim, bağlılık, aşk, yakınlık ve var olma, mutluluk, yaşam doyumunu ve bağlanma gibi romantik ilişkilerin belirli boyutları ilişki kalitesinin değerlendirilmesinde önemli roller oynayabilir (Diener ve Lucas, 2000; Myers, 1992). Neto ve Pinto (2015) Portekiz’de yapmış olduğu araştırmada, aşk hayatından memnuniyet, yaşam doyumunu ve psikolojik iyilik hali arasındaki pozitif ilişki olduğunu bulmuştur. Araştırmaya göre, tatmin edici ilişkilere sahip olduğunu düşünen kişiler, genellikle hayata karşı daha pozitif düşüncelere sahiptir ve yaş ilerledikçe ilişki tatmininin artış gösterdiği sonucu elde edilmiştir. Romantik ilişki kalitesine yönelik diğer bir değerlendirme ise , ilişkinin daha düşük seviyeleri hakkında bilgi verebiliyor oluşudur. Ayrılma ve ayrılık süreçleriyle ve sonuç olarak romantik ilişkilerinde düşük kaliteyle karşı karşıya kalan insanlar, daha yoğun acı ve yas sürecinden geçmektedirler (Feres-Carneiro, 2008). Diğer bir deyişle, romantik ilişkilerinden memnun olan insanlar, yaşamın diğer yönlerini daha olumlu algılama eğilimindedirler.

Romantik ilişki doyumunun en ilgili yordayıcıları arasında iyi iletişim becerileri gelmektedir (Fletcher, Simpson ve Sibley, 2009). Etkili iletişimi olan çiftler, işlevsel olmayan iletişim stratejilere sahip çiftlerin kalite kaybı ve daha fazla ilişkisel çatışma yaşamalarından farklı olarak, ilişki kalitesinin sürdürülmesi açısından daha iyi bir konumdadırlar (Christensen ve Shenk, 1991) . Çatışma zme yöntemleri olarak Zacchilli, Hendrick ve Hendrick (2009), *Eros* ve *Agape* stillerinin çatışmaların çözümü için olumlu stratejiler olduğunu belirtmişlerdir. Öte yandan, düşük bağlılık ve dışavurumcu tutumlar nedeniyle, *Ludus* tepkisel etkileşim gibi yıkıcı iletişim stratejilerle ilişkilidir. Aynı çalışmaya göre *Pragma* ve *Storge*, bağlılık içeren iletişim becerileriyle ilişkili aşk olarak belirtilmiştir.

Robert Sternberg’in “Aşk geni” yaklaşımı (1986, 1989, 1997, 1998), romantik ilişkiler alanında yaygın olarak kabul gören bir modeldir. Modelde, romantik ilişkinin üç

temel bileşeni olduğu ileri sürülmektedir. Bunlar yakınlık, tutku ve bağlılıktır. Bu yönler şematik olarak ele alınmaktadır ve birliktelik içinde duyguların mevcudiyeti, yokluğu ve yoğunluğu bakımından kombinasyonlarına göre, aşkın farklı olasılıklarını yansıtan bir üçgen oluşturmaktadır (Sternberg, 1986; Yela, 2006). Aron ve Westbay'a (1996) göre aşkın üç bileşeni hipotezi, diğer yaklaşımlarla da örtüşen kapsayıcı bir modeldir.

Sternberg'in teorisinde yakınlık, partneri düşünme, bağlanma, aşk ilişkisinin ve partnerin değerlendirilmesiyle ilgilidir (Sternberg, 1986; Yela, 2006). Tutku, davranışsal, duygusal ve bilişsel süreçleri içeren "arzu ve ihtiyaçların ifade edilmesi" ikilisi olmak üzere, karşı cinsle etkileşim, fiziksel çekim ve cinsel temasla ilgili bir kavramdır. Son olarak, bağlılık; destek, sevgi ve partneri düşünmeyle bağlantılı olan, ilişkinin sürdürülmesi ve ilişkiye dair sorumluluk duygusunun bir parçasıdır.

Aşk Üçgeni Modeli'nde belirtilen üç boyuttan birinin eksik olması "aşksızlık"a karşılık gelmektedir. İlişkide üç boyutun olması halinde tam ve eksiksiz aşk ilişkisi olarak tanımlanmaktadır (Sternberg, 1989). Bu boyutlar arasında yalnızca samimiyetin varlığı, arkadaşlık hissine çok yakın, yoğun bir şefkatle karakterize bir ilişki haline gelir. Tutkunun daha fazla var oluşu, zamanla yok olma riski altında olan yoğun cinsel arzu anlamına gelebilir. Yalnızca bağlılığa dayanan aşk, güçlü bir birliktelikten oluşan, ancak çok az yakınlık ve fiziksel çekimden oluşan "içi boş bir aşk" anlamına gelebilir (Sternberg, 1989).

Ainsworth ve Baumeister (2012), aşk ilişkilerindeki önemli bir unsur olan tutkunun bir duygu olduğunu ve samimiyetin ise duygu olmasının dışında ilişkinin devam etmesi için önemli bir koşul olduğunu ifade etmektedir. Bu görüş çerçevesinde, kişilerin tutkusu azalsa bile samimiyetin sürmesiyle aşk ilişkisinin devamlılığının sağlanabileceği ileri sürülmektedir. Öte yandan, Kim ve Hatfield'e (2004) göre, tutkulu aşk yaşayan çiftler de olumlu duygular yaşama eğilimindeyken, yalnızca samimiyetin sürdüğü ve arkadaşça bir ilişkiye dönüşmüş birlikteliklerin yaşam doyumu ile ilişkilidir. Baumeister ve Bratslavsky (1999), samimiyetin ve tutkunun çiftlerdeki değişiminin karşılıklı olduğunu belirtmiştir.

Yakınlık, ilişkinin kurulmasında gerekli bir bileşen olduğundan, zaman geçtikçe artma eğilimi gösterir. Öte yandan, tutku azaldıkça ve belirli bir düzeyde yatay seyredebilir (Berscheid, 1983). Lemieux ve Hale (1999), bekar Amerikalı erkek ve kadınlarla yaptığı araştırmada, ilişki memnuniyeti için tutku, yakınlık ve bağlılık boyutlarının önemli olduğuna ilişkin bulgular elde etmiştir.

Yapılan diğler bir araştırmada, Sternberg tarafından önerilen Aşk Üçgeni modeli yeni bir bakış açasıyla ele alınmıştır. Buna göre, aşk üçgeninde yer alan üç boyut yerine tutku boyutu iki alt boyutta ele alınmış ve romantik ile erotik tutku olarak kavramsallaştırılmıştır (Yela, 2006).

Aşk Üçgeni Modeli'nin romantik ilişkilerin yönlerini anlamaya yönelik uygulamaları kişilik araştırmalarında da kendisini göstermektedir. Engel, Olson ve Patrick (2002) tarafından yapılan araştırmada, aşkın bileşenleri, beş faktörlü kişilik modelinin boyutlarıyla anlamlı ilişkili bulunmuştur. Sonuçlar, kişilik özellikleri arasındaki vicdanlılığı, romantik ilişkilerde kişinin hissetiği tutku, sadakat ve samimiyet düzeylerine etki eden değişken olduğu bulunmuştur. Araştırmacılara göre, bu kişilik boyutu, kendini kontrol etme ve vicdanlılık hissini ifade etmektedir ve bunlar da romantik bir ilişkide partnerin katılımını destekleyen unsurlar olarak görölmektedir. Aynı doğrultuda, Ahmetoglu, Swami ve Chamorro-Premuzic'in (2010) İngiliz yetişkinlerden oluşan bir örnekleme yaptığı araştırmada uyumluluk özelliğinin aşkın üç boyutuyla, vicdanlılığın ise bağlılık ve yakınlıkla ilişkili olduğunu bulmuşlardır.

2.2.1. Romantik İlişki Kavramını Ele Alan Kuramsal Yaklaşımlar

Romantik ilişki kuramları, ilişkilerin seyrinin genellikle ergenlikten yetişkinliğe kadar romantik ilişkilerin doğası gereği sürüp gittiğini öne sürer (Brown, 1999). Erken ergenlik döneminde, romantik ilişkiler akran gruplarından doğar ve gruplardaki arkadaşlıkları içirme eğilimindeyken, orta ergenlik döneminde çiftler kurulmaya başlar ve geç ergenlikte ilişkiler yetişkin romantik ilişkilerine dönüşür (Brown, 1999). Bu durumu açıklayabilecek bir yaklaşım olarak, davranış sistemleri teorisi, gençler yaş aldıkça, romantik partnerlerin bağlılık ve cinsel davranışlarına ve nihayetinde bağlanma ve ilgi sistemlerinde partnerlerinin giderek merkezi figür haline geldiğini öne sürmektedir (Furman ve Wehner, 1997).

Laursen ve Jensen-Campbell'in (1999) sosyal değişim teorisinin gelişimsel yaklaşıma uyarlanması, ergenlerin benlik üzerine odaklandıklarını ve ağırlıklı olarak kişisel kazançlar doğrultusunda ilişki kararları verdiklerini ileri sürer. Yaşla birlikte, bireylerin kişisel ödülleri en üst düzeye çıkarma konusuna daha az odaklandığını ve etkileşimlerde hem kendilerine hem de romantik partnerlerine fayda sağlayarak karşılıklı kazanımları artırmaya odaklandıkları ileri sürölmektedir.

Romantik ilişki kuramları ergenlikten genç erişkinliğe doğru, ilişkilere dair bir dizi değişikliklerin meydana gelebileceğini öne sürmektedir. Tüm yakın ilişkilerde anahtar nitelikler olarak dört boyut olduğu ileri sürülmüştür. Bunlar: (a) desteğin getirdiği olumlu nitelikler, (b) negatif etkileşimlerde kendini gösteren negatif nitelikler, (c) kontrol halinde güç / statü yansıtan davranışlar ve (d) kıskançlıktır (Adler ve Furman, 1988). Ergenlik ve yetişkinlik arasında, romantik ilişkilerde destek ve yakınlık artar (Seiffge-Krenke, 2003) ve ayrıca doyum ve tutkulu aşk gibi diğer olumlu nitelikler gelişir (Shulman ve Kipnis, 2001). Bununla birlikte, mevcut deneysel çalışmalar, çatışmanın hem azaldığı (Robins, Caspi ve Moffit, 2002) hem de yaşla birlikte arttığı için, olumsuz niteliklerin yaşla birlikte nasıl değiştiğine dair belirsiz bulguların elde edildiğini göstermektedir. İlişkideki güç dengesinde değişimlerle ilgili olarak, romantik partnerin kişinin davranışları üzerindeki etkisinin yaşla birlikte arttığı gösterilmiştir. Bu doğrultuda, hem kişinin romantik partnerini etkilemeye yönelik daha fazla girişimi olduğu hem de romantik partnerin gerçek algılanan etkisinin ergenlikten başlayarak arttığı görülmektedir (Seiffge-Krenke ve Burk, 2013).

2.3.1.1. Cinsiyet ve Romantik İlişkiler

Romantik ikilinin bileşenleri, ilişkide kalite ve mutluluk sağlama açısından farklılıklar gösterebilir. Romantik ilişkiler bağlamında, erkeklerin ve kadınların davranışsal farklılıkları yalnızca sosyal ve kültürel kökenlerle açıklanamaz (Berry, Poortinga, Segall ve Dasen, 1992). Aynı zamanda biyolojik farklılıkların sebebiyle de ortaya çıkmaktadır (Hatfield ve Rapson, 2002).

Romantik ilişkilerin sosyal ve kültürel boyutuyla ilgili olarak yapılan araştırmalar, insanların aşk deneyimini farklı yaşadıklarını ve bu deneyimin biyolojik cinsel boyutlardan daha fazlası olduğunu göstermektedir (Fehr ve Broughton, 2001). Genel olarak, kadınlar aşkın duygusal bağlılık ve güvenlik bileşenleri ile ilişkili olduğunu düşünmeye daha yatkındır, erkekler ise cinsel bağlılık unsurları ve “cinsel ilişkiden alınan haz” ile ilişkilendirmektedir (Buss, 2000). Buss (1989), evrimsel psikolojik perspektifle 33 farklı ülkeden 37 kültürde partner seçimini etkileyen yönler üzerine bir çalışma yürütmüş ve birçok kültürde erkeklerin daha genç kadınlarla ilişki kurmayı tercih ettiğini belirtmiştir. Dahası, fiziksel çekicilik açısından araştırmacı, Hindistan, Polonya ve İsveç haricinde incelenen kültürlerin çoğunda iyi görünümün kadın partner seçimini önemli ölçüde önemli olduğu; yani fiziksel çekiciliğin partner seçiminde daha güçlü bir şekilde ilişkili olduğunu göstermiştir. Avrupa ve Amerika Birleşik Devletleri'ndeki erkekler

özellikle yüksek doğurganlığın bir işareti olan bel ve kalça arasında orantılı çevreye sahip kadınları seçme eğiliminde bulunmuştur (Zaadstra ve ark., 1993).

Aşkla ilgili tutum açısından, John Alan Lee'nin altı tutumsal aşk tarzına göre *-Eros* (erotik), *Pragma* (rasyonel), *Ludus* (oyuncu), *Storge* (arkadaşlık), *Mania* (tutkulu) ve *Agape* (fedakâr) çeşitli kültürlerde yapılan araştırmalar, erkeklerin romantik etkileşimlerinde (ludus) baskın bir dışa dönük ve maceracı bir tarza sahip olduklarını, kadınların ise daha rasyonel (pragma), arkadaş canlısı ve arkadaş (storge), yoğun ve kontrolsüz (mani) profilleri erkeklerden daha fazla olduğunu göstermektedir (Hendrick & Hendrick, 2000). Fabes ve Martin (1991) ve Mirowsky ve Ross (1995) tarafından yapılan araştırmada, cinsiyetler arasındaki aşk şemaları farklılıklarına ilişkin bulgular elde etmişlerdir. Sonuçlar, erkekler daha az ifade edici ve daha az duygusal olarak algılanırken, kadınlar daha duyarlı, duygusal ve duygulara kolayca duyarlı bulunmuştur. Erkekler için aşk bileşenlerini ilgilendiren konularda, daha fazla tutku söz konusuysen kadınlar da arkadaşlık ve yakınlık ön plandadır (Sternberg, 1997).

2.3. KAYGI TANIMI

Anksiyete, herhangi bir tehdidin olmadığıda dahi veya bir tehditle orantısız bir biçimde ortaya çıkabilen ve kişinin normal bir yaşam sürmesini engelleyen yoğun bir korku ve endişe halidir (Amerikan Psikiyatri Birliği, 2014).

2.3.1. Kaygı Bozuklukları Tanımı

Uluslararası Hastalık Sınıflandırma Sistemi'nde (ICD-10) (3) sınıflandırılan anksiyete bozuklukları, panik bozukluğu olan veya panik bozukluğu olmayan agorafobi, sosyal fobi dahil olmak üzere fobik bozuklukları içerir ve spesifik fobilerin yanı sıra panik bozukluğu yaygın anksiyete bozukluğu, karma anksiyete ve depresyon dahil olmak üzere diğer anksiyete bozukluklarını içermektedir. ABD'de ise DSM güncel baskısında, ayrılık anksiyetesi bozukluğu ve seçici mutizm, yeni anksiyete bozuklukları olarak sınıflandırılmıştır. . Bunlar daha önce çocukluk ve ergenlikle sınırlı hastalıklar olarak kabul edilmiş, ancak şimdi yetişkinlikte de geçerli rahatsızlıklar şeklinde güncellenmiştir.

2.3.2. Kaygı Bozukluklarının Etiyolojisi

Anksiyete bozuklukları, çevresel faktörlerin çoklu genetik varyantlarla karmaşık bir patojenetik etkileşimi ile karakterize edilen karmaşık genetik hastalıklar arasında kabul edilmektedir. Aile çalışmaları, panik bozukluğu olan hastaların birinci derece

akrabalarının, genel popülasyona kıyasla böyle bir bozukluğu geliştirme riskinin üç ila beş kat daha yüksek olduğunu göstermiştir. Ailesel kümelenme, yaygın anksiyete bozukluğunda ve özgül fobilerde de görülmektedir. Anksiyete bozukluklarının kalıtsallığı, yani genetik faktörlerin gelişimlerine katılım derecesi, %30-67 aralığındadır ve varyasyonun geri kalanı, yaşam olayları gibi bireysel olumsuz çevresel faktörlerden kaynaklanmaktadır (Gottschalk ve Domschke, 2016) . Bunlar, aşağıdaki durumları içermektedir (Klauke ve ark., 2010):

- İstismar ve ihmal
- Cinsel taciz
- Kronik hastalık
- Travmatik yaşantılar
- Sevilen birinin kaybı
- Ayrılık ve boşanma
- Ekonomik güçlükler

Öte yandan, olumlu çevresel faktörler, etkili başa çıkma stratejileri, güvenli bağlanma stilleri, destekleyici öğrenme deneyimleri ve iyi bir sosyal destek ağı, genetik bir risk faktörü olsa bile koruyucu işleve sahip olabilir. Öte yandan, epigenetik mekanizmalar, kendi başına DNA dizisini değiştirmeden DNA veya uzamsal yapısı üzerinde etki eden, örneğin DNA metilasyonu veya histon asetilasyonu gibi biyokimyasal süreçler olarak tanımlanmaktadır. Gen aktivitesinin düzenlenmesinde önemli bir rol oynarlar ve yaşam olayları ve hatta psikoterapötik müdahale ile değiştirilebilir olan belirgin esnekliklerin mümkün olduğunu göstermektedirler. Bu nedenle epigenetik süreçler, risk faktörleri ile dayanıklılık arasındaki dengeyi değiştirmede anahtar bir rol oynayabilir. Ayrıca, uyumlu veya uyumsuz bir sonuca yol açabilir. Örneğin genetik riskin çevresel riskle birlikte epigenetik süreçler yoluyla entegrasyonu daha kötü bir seyri beraberinde getirebilir. Bir anksiyete bozukluğunun ortaya çıkıp çıkmayacağını böylesi bir etkileşim belirleyebilir. Ayrıca, anksiyete bozukluğu olan küçük hasta grupları üzerinde yapılan ilk epigenetik pilot çalışmalar, bu bozukluklar için risk genlerinde DNA metilasyonunun değiştiğini ortaya çıkarmıştır ve başarılı psikoterapi veya farmakoterapinin değiştirilmiş epigenetik modellerin normalleşmesine yol açtığı görülmektedir (Schiele & Domschke, 2018; Ziegler ve ark. 2016).

Anksiyete ile ilişkili nöronal yapılar arasında, anksiyete tepkisinin merkezi ve

periferik belirtilerinin düzenlenmesinde rol oynayan amigdala, amigdala üzerinde inhibe edici bir etki yapan anterior singulat girus ve prefrontal korteks alanları yer almaktadır (Bandelow ve ark., 2016). Anksiyete ağına ait diğer beyin alanları, algılar arası sinyalleri entegre eden insula ve son zamanlarda yaygın anksiyete bozukluğu, panik bozukluğu ve sosyal anksiyete bozukluğunun tipik bir özelliği olan “sürekli kaygı” durumunda merkezi bir rol atfedilen stria terminalis olarak belirtilmiştir (Lebow & Chen, 2016).

2.3.2. Kaygı Bozuklukları ve Kişilerarası İlişkiler

Yakın ilişkiler, anksiyete bozukluklarının başlangıcında, seyrinde ve tedavisinde rol oynar (Zaider, Heimberg ve Iida, 2010). Yakın ilişkiler ve kaygı ile ilgili birçok araştırma romantik ilişkilere odaklanmıştır. Örneğin, genel popülasyon araştırmasında, Whisman (2007), evli çiftler için ilişki problemlerinin yaygın anksiyete bozukluğu (YAB), sosyal anksiyete bozukluğu ve travma sonrası stres bozukluğu (TSSB) için risk faktörü oluşturabileceğini ortaya koymuştur. Dahası, 4,796 çiftin katıldığı boylamsal bir çalışmada, başlangıçtaki evlilik kalitesinin 2 yıllık takip sürecinde yeni bir anksiyete bozukluğunun başlangıcını yordadığını göstermiştir (Overbeek ve ark., 2006). Elde edilen sonuç, romantik ilişkilerdeki sorunların anksiyete bozukluklarıyla nedensel olarak ilişkili olabileceğini düşündürmektedir. Ek olarak, anksiyete bozukluğu tanısı olan partnerler, eşlerinin kaygılarını artırmada veya iyileştirmede rol oynamaktadır (Zaider ve ark., 2010). Bu ve diğer çalışmalar, romantik ilişkilerde sıkıntı ve kaygı arasındaki ilişki için sağlam bir destek temeli oluştursa da, kaygının başlangıcında ve seyrinde akraba ve arkadaşların oynadığı rol hakkında daha az şey bilinmektedir. Whisman, Sheldon ve Goering (2000), anksiyete bozuklukları ile arkadaşlar, akrabalar ve eşlerle olan ilişkilerin kalitesi arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Evli çiftlerden oluşan bir örneklem kullanarak diğer sosyal ilişkiler, cinsiyet, yaş ve eğitim kontrol edilirken, evlilik ilişkisinden duyulan memnuniyetsizliğin YAB ve özgül fobi ile ilişkili olduğunu bulmuşlardır. Akrabalardan duyulan memnuniyetsizlik özgül fobi ile ilişkili bulunmuş; ancak başka herhangi bir anksiyete bozukluğuyla ilgili olmadığı saptanmıştır. Arkadaşlardan duyulan memnuniyetsizliğin anksiyete bozuklukları ile önemli bir ilişkisi bulunmamıştır; ancak yakın arkadaşlarla ilgili sorunlar sosyal anksiyete bozukluğu, özgül fobi, agorafobi ve YAB ile anlamlı olarak ilişkili bulunmuştur.

2.4. BELİRSİZLİK KAVRAMI

Belirsizlik ve ilişkili duygular, insan hayatının birçok aşamasında kendini

göstermektedir. İnsanlar hava durumundan, ne kadar yaşayacaklarından ve belirli bir durumda diğer insanların nasıl davranacağından emin olmayabilirler. İnsanlar trafik, tıbbi tanılar ve sosyal etkileşimlerle ilgili farklı duygular (ör. Öfke, kaygı ve zevk) yaşayabilirler. Bu doğrultuda, belirsizlik ve duygulanım da birbiriyle yakından bağlantılıdır. İnsanlar genellikle belirsizliği caydırıcı bir nitelik olarak değerlendirme eğilimindedirler (Carleton, 2016b) ve belirsizliği azaltmak için bir şeyler bir şeyler yapmak isterler (Lovallo ve Kahneman, 2000); ancak, bazı durumlarda, insanlar belirsizliği cazip bulabilir ve belirsizliğe yol açan aktiviteler arıyorlar - örneğin, gizemli romanlar okumak (Knobloch-Westerwick ve ark., 2009) veya kumar oynamak. Aslında, bu etkinliklerdeki belirsizliği ortadan kaldırmak, eğlenceyi azaltıyor gibi görünse de kişiler için belirsizlik tahammül edilmesi zor bir durumdan çok bir eğlence ve haz unsuru haline gelebilmektedir.

2.4.1. Belirsizliği Açıklayan Modeller

Hem belirsizliğin hem de duygulanımın işe yarayan tanımlarını sunduktan sonra, şimdi mevcut analizin temel ilgi sorusuna dönüyoruz: bu iki zihinsel durum arasındaki ilişki. Temel duygulanım ve duygu teorileri, belirsizlik ve duygulanım arasında bağlantı kuran psikolojik mekanizmalar hakkında bazı yaklaşımlar sunmaktadır.

Gross (2014) tarafından oluşturulan Duyguların temel modeli (Gross, 2014), duyguların ortaya çıktığı süreç hakkında düşünmek için basitleştirilmiş, yararlı bir başlangıç noktası sunan, yaygın olarak kabul gören bir teoridir. Bu modelde, duyguların (1) bir durum tarafından, (2) kişi tarafından ilgilenilen (3) değerlendirilen, (4) duygusal bir tepki yaratan bir durum tarafından üretilen özelliklerde olduğunu öne sürer (Gross, 2014). Duyguların tipik olarak, otonom sinir sistemindeki değişiklikler, yüz ifadeleri, sözel olmayan davranışlar, eylemler ve öznel duygular dahil olmak üzere koordineli ancak esnek bir çoklu sistem tepkisini temsil ettiği düşünülmektedir. Bu çoklu sistem tepkileri daha sonra kişileri odaklarını değiştirmeye ve yeni bir duygu yaratma döngüsü oluşturacak değişimlere yönlendirebilir.

Duyguları değerlendirme teorileri, belirsizlik ve duygular arasında doğrudan bir ilişki belirten teorilerin bir diğer önemli sınıfıdır (Moors ve ark., 2013). Özünde, değerlendirme teorileri, duyguların, organizmanın hayatta kalması ve iyi hali için önemli olan değerlendirmelerini yansıtan adaptif süreçler olduğunu savunur. Değerlendirmeler bilinçli süreçler olsa da, daha sıklıkla otomatiktir ve çevredeki kalıpları

değerlendirmelerle eşleştiren çağrışımlardır. Önemli değerlendirme değişkenleri, hedefle bağlantı düzeyi, hedef uyumu, başa çıkma potansiyeli ve sorumluluğu içerir. Hedefler ve sonuçlarla ilgili belirsizlik ve kesinlik, birçok değerlendirme teorisyeni tarafından önerilen başka bir değerlendirme boyutudur. Bu nedenle, bir durumun belirsizliği, temelde farklı duyguların deneyimiyle bağlantılıdır. Örneğin, “üzüntü” duygusu, olumsuz bir sonuçla ilgili kesinlik ile ilişkilendirilebilir. Kanser teşhisi konduğunu ilk öğrenen bir hastayı düşündüğümüzde, tedavinin kanseri kontrol altına almayacağına ikna olursa (yani, tedavinin etkinliğinin olmadığı konusunda eminse) derin bir üzüntü yaşayabilir. Bununla birlikte, durumu daha az kesin olarak değerlendirirse (örneğin, kanser ilerlemeyebilir veya tedavi etkili olabilir), farklı bir duygusal tepkisi olabilir. Bu nedenle, değerlendirme teorilerine göre, bir durumun kesinliğine karşı algılanan belirsizlik, o durumda hangi belirli duygusal süreçlerin ortaya çıktığının temel bir belirleyicisidir (Moors ve ark., 2013).

Değerlendirme teorilerinin güçlü yönlerinden biri, aynı duruma farklı tepkileri olan insanlarla uyumlu olmalarıdır. Bir durumun kesinliği, hedef uyumu, kontrol edilebilirliği veya diğer değerlendirmeleri konusunda iki kişi farklıysa, karşılık gelen duygusal tepkileri de farklı olacaktır. Değerleme teorileri genellikle aynı uyaranların her zaman aynı duygulara neden olmayacağını, çünkü araya giren değerlendirmelerin farklı olabileceğini varsaymaktadır. Ancak aynı değerlendirmeler sürekli olarak aynı duyguları uyandırmaları beklenir (Moors vd., 2013).

Kendini farklı durumlarda hayal etme veya farklı bakış açılarını değerlendirme becerisinin, insanların sorunları çözmesine ve karar vermesine yardımcı olduğu düşünülmektedir (Taylor vd., 1998). Mevcut teoriler, gelecek hakkındaki düşünceleri (beklenti), anıları (hafıza) ve başkalarının bakış açısına ilişkin anlayışları (zihin kuramı) frontal ve medial temporal-parietal lobları içeren ortak bir beyin ağına bağlar (Buckner ve Carroll, 2007). İnsanlar bu bilişsel süreçleri gelecekteki olası olayları hayal etmek ve “duygusal tahminler” oluşturmak için ortaya çıkan duygusal tepkileri hayal etmek için kullanırlar. Duygusal tahminlerle ilgili önyargılar olsa da (Gilbert ve ark., 1998), insanların birçok konuda karar vermek için duygusal çıkarımlar yaptığını dair kanıtlar da vardır (Ferrer vd., 2015).

2.4.1.1. Kişisel belirsizlik

Kişisel belirsizlik, kişinin kendisi veya dünya görüşleri hakkında emin olmadığı durumlarda yaşanan istenmeyen duygu olarak tanımlanmaktadır (van den Bos, 2009).

Kişisel belirsizliğin görülmesinin arka planında, insanların hayatlarını anlamak için temel bir “anlam oluşturma” isteği yatmaktadır. Kişisel belirsizlik, bu “anlam oluşturma” sürecine ve insanların yaşamlarına yükledikleri anlamlara meydan okuyacak düşünce ve hislerdir. Kişisel belirsizlik olumsuz olarak deneyimlenir ve bu olumsuz duygular daha sonra da belirsizlikleri yönetmeye yönlendirir (van den Bos, 2009). Kişisel belirsizliği yönetmenin bir yolu, kültürel değerlere ve normlara daha güçlü bir şekilde bağlı kalmaktır (Lerner, 1980). Kişisel belirsizlikleri olan insanlar daha katı ve kapalı fikirli olurlar (McGregor ve ark., 2001). Ayrıca, van den Bos (2009), belirsizliğin geleneksel olarak kriz yönetimi teorisine atfedilen bazı etkileri açıklayabileceğini ileri sürmektedir. Örneğin, ölümü düşünmek, ölümden sonra ne olacağı konusunda belirsizliğe yol açmaktadır. van den Bos (2009), insanlar ölüm tehdidiyle karşı karşıya kaldıklarında çeşitli savunma tepkilerinden ölümle ilgili belirginliğin farkında oldukları anlaşılabilir, bu tepkilerin aynı zamanda ölüm tehdidinin artırdığı kişisel belirsizlikten de kaynaklandığını iddia etmektedir (van den Bos, 2009).

Tepkisel yaklaşım motivasyonu teorisi (McGregor vd., 2009), kişisel belirsizlik üzerine geliştirdiği modelde, bir kişi çelişkili yaklaşım ve kaçınma motivasyonları arasında kaldığında endişeli belirsizliğin ortaya çıktığını ileri sürmektedir. Örneğin, yiyeceğe yaklaştığında şoka giren aç bir fare, yiyeceğe yaklaşma motivasyonu ile şoktan kaçınma motivasyonu arasında bir çatışmada kalır. Bu teoride “kaygılı belirsizlik”, duygusal tepkileri (yani kaygıyı) belirsizliğe doğrudan bağlayan bir terimdir (McGregor vd., 2009). Böylece, bir kişi endişeli bir belirsizlik yaşadığında ne yapacağını netleştirmeye yardımcı olmak için ideallere veya dünya görüşüne odaklanabilir.

2.4.1.2. Bilinmeyen Korkusu Teorisi

Bu teori, bilinmeyen korkusunun insanların temel korkusu olduğunu öne sürer (Carleton, 2012, 2016a). Bu teorinin bilimsel arka planının oluşturan çalışmalar mevcuttur (Carleton, 2016a,b), ve çok sayıda teorik, mantıksal ve deneysel kanıt, bilinmeyene dair temel bir korkunun varlığını desteklemektedir. Bilinmeye karşı duyulan endişe (1) bir duygu; (2) doğuştan gelen; (3) mantıksal olarak evrimsel olarak desteklenen; (4) popülasyonda sürekli ve normal olarak dağılım gösteren bir yapıdadır (Carleton, 2016b). Carleton ayrıca, kişilerin bilgi eksikliğinin bilinmeye karşı duyulan korkuyla ve belirsizlik hissine karşı tahammülsüz olmayla yakından ilişkisi olduğunu belirtmiştir. Bu görüş doğrultusunda, belirsizliğe tahammülsüzlüğün tanımı yapılmış ve

bir bireyin eksikliği tarafından tetiklenen ve belirsizlik algısı tarafından desteklenen tepkiye dayanma eğilimindeki yetersizlik olarak kavramsallaştırılmıştır (Carleton, 2016a).

Bu modeldeki durum ve kavramlar (örneğin, bilinmeyen), otomatik tepkiler (Ledoux, 2000) ve otomatik tepkilerle etkileşim (örn. otomatik tepkinin caydırıcı unsurlarına katlanma çabaları) kombinasyonu şeklinde kendisini gösterir. Carleton (2016a), olayları tahmin etme ve kontrol etme çabalarının, bilinmeyen korkusuyla ve belirsizliğe tahammülsüzlükle başa çıkma girişimleri olduğunu; tahmin ve kontrol etmede algılanan başarıların, bilinmeyene olan korkuyu azalttığını ve kişilerin öz-yeterlilik duygularını desteklediğini ileri sürmüştür. Bununla birlikte, Carleton (2012) belirsizliği en aza indirmek için tahmin etme ve kontrol kullanma girişimlerinin korku ve kaygıyı azaltmak için kişinin belirsizliğe tahammül etme becerisini artırmaktan daha az etkili olabileceğine dikkat çekmiştir.

2.4.2. İlişkisel Belirsizlik

Kişiler arası etkileşimde belirsizlikle ilgili çalışmalar yürüten araştırmacılar genel olarak üç genel belirsizlik türü tanımlamışlardır (Berger & Bradac, 1982). Bunlar: kendine güvensizlik (kişinin kendi tutumları, inançları veya duyguları hakkındaki belirsizlik), partner belirsizliği (bir kişinin partnerinin tutumları hakkındaki belirsizlik, inançlar veya duygular) ve ilişkisel belirsizlik (bir veya her iki partnerin ilişkinin doğası ve amacı ile ilgili inançları, tutumları veya duyguları hakkındaki belirsizlik). Bu çalışma esas olarak ilişkisel belirsizliğe odaklanmaktadır.

Knobloch ve Solomon (1999) tarafından tanımlandığı gibi, ilişkisel belirsizlik, insanların yakın ilişkilerine dair duydukları güven derecesidir. Knobloch ve Solomon (1999) dört tür ilişkisel belirsizlik tanımlamıştır: davranışsal normlar, karşılıklılık, tanımsal ve gelecek algısı. Davranış normları belirsizliği, bir bireyin ilişki içinde neyin kabul edilebilir davranış olup olmadığı konusunda hissettiği güven derecesi ile ilgilidir. Karşılıklılık belirsizliği, bir kişinin ilişki içindeki duyguların karşılıklılığından ne derece emin olmadığını değerlendirir. Tanımsal belirsizlik, bireyin ilişkinin mevcut durumunu bilip bilmediğini ele alır. Gelecekteki belirsizlik, bir kişinin ilişki için uzun vadeli sonuçları belirleyip belirleyemeyeceğini vurgular.

Knobloch ve Solomon (2002) ilişkisel belirsizliği, “insanların kişilerarası

ilişkilere katılım algılarında sahip oldukları güven derecesi” olarak kavramsallaştırmıştır. Spesifik olarak, ilişki belirsizliğe katkıda bulunan üç belirsizlik kaynağı vardır (Knobloch ve Solomon, 1999). İlk olarak, kendinden belirsizlik, bireylerin romantik bir ilişki içinde kendi davranış ve tutumlarını tanımlama ve tahmin etme yeteneklerini ifade eder. Kendinden şüphe duyan bireyler, ilişkiye bağlılıklarından şüphe duyabilir ve bu nedenle dini bakış açıları gibi hassas konuları tartışmak istemezler. İkincisi, partner belirsizliği, bireyin partnerinin ilişkiye katılımına ilişkin algılarından kaynaklanır. Berger'e (1979) göre, partner belirsizliği genellikle partnerin değerleri ve tercihleri hakkında bilgi eksikliği ile karakterize edilen durumlarda ortaya çıkar. Bu bilgi eksikliği, partnerin bilinen tutum ve değerlerini göz önünde bulundurarak, bireyleri bazı hassas konularda sohbetlerden kaçınmaya, güvenli veya uygun görülen konuları tartışmaya yöneltebilir. Üçüncüsü, ilişki belirsizliği, ilişkinin kendisinin durumu, doğası veya geleceği ile ilgili soruları ve şüpheleri kapsamaktadır. Yüksek düzeyde ilişki belirsizliği ile karakterize edilen bir beraberlik, daha az fikir paylaşımı içermektedir. İlişkisel belirsizlik, kişilerde uzun süreli olabilir ya da belirli olaylar sonrasında gelişebilir (Knobloch & Carpenter-Theune, 2004).

Knobloch ve Satterlee (2009) ilişki belirsizliğinin kişisel ilişkilerde kişilerin vermek istedikleri mesajı etkilediğini ileri sürmüştür. Mesaj üretirken, bireyler istemeden ilişkiye ve/veya kişisel imajlarına zarar verebileceğinden, ilişki belirsizlik daha büyük tehditlere yol açabilir (Knobloch & Carpenter-Theune, 2004). Örneğin, Knobloch ve Carpenter-Theune (2004), ilişki belirsizliğinin hassas konular hakkındaki konuşmaları etkilediğini (örneğin, önceki romantik ilişkiler, çatışma yaratan konular) ve bu tür konuların tehdit edici olarak algılanma derecesini yükselttiğini bulmuşlardır. Knobloch ve Satterlee (2009), bireylerin ilişkilerine, partnerlerine veya kendilerine potansiyel zarar verme korkusuyla hassas konular hakkında doğrudan iletişimden kaçınmaya daha meyilli olduklarını belirtmişlerdir. Bu nedenle, ilişki belirsizlik yaşayan kişiler, romantik partnerleriyle konuşmalarında, olası sorundan tamamen kaçınabilir veya konuyla ilgili soruları yanıtlamaktan kaçınabilir.

İstenilen mesajın karşı tarafa doğru aktarımına ek olarak, Knobloch ve Satterlee (2009), ilişki belirsizliğinin, bireylerin iletişim yeteneklerine ilişkin algılarını etkileyerek bir başkasına iletilen mesajları etkilediğini de öne sürmüştür. Belirsizliğin, insanların partnerleriyle iletişim kurma konusunda kendilerin olan güveni azalttığı ileri sürülmektedir. Knobloch (2006) romantik partnerlerin çıkma teklifi mesajlarını incelemiş

ve yüksek düzeyde ilişkisel belirsizlik algılayan bireylerin iletişim becerilerine ilişkin daha olumsuz bir görüşe sahip olduklarını belirlemiştir. Daha yüksek düzeyde ilişkisel belirsizlik bildiren bireyler, sırayla, çıkma teklifi konusunda daha az etkili iletişim kurduklarını ve çıkma teklifi ile ilgili mesajlar iletme hakkında daha zayıf iletişim kurduklarına inandıklarını belirtmişlerdir.

Genel olarak, araştırmacılar ilişkisel belirsizliğin romantik ilişkilerdeki olumsuz bilişsel ve duygusal durumlarla pozitif olarak ilişkili olduğunu göstermiştir. Bireyler ilişkisel belirsizlik yaşadıklarında bir partnerle olan iletişimi olumsuz olarak değerlendirme olasılıkları daha yüksek olmakla kalmaz (Knobloch & Solomon, 2005), aynı zamanda ilişkileri hakkında şüpheler yaşayan insanlar genellikle partnerleriyle iletişim kurmakta zorluk çeker ve daha fazla çatışma yaşarlar (Solomon & Theiss, 2010).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Bu araştırmanın modeli, betimsel ve ilişkisel tarama modeli olarak belirlenmiştir. Yapılan analizler kantitatif yöntemler izlenerek yapılmış olup; araştırma değişkenlerinin sosyo-demografik özellikler bakımından karşılaştırılması yapılmıştır. İlişkisel tarama modeli olarak ise araştırma değişkenleri arasındaki korelasyon ve yordayıcı ilişki incelenmiştir. Tarama modelleri, Karasar (2011) tarafından da belirtildiği üzere, var olan bir durumun incelenmesine yönelik yapılan çalışmaların tümünü ifade etmektedir.

3.1.1. Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırmanın evrenini 18-65 yaş arası erişkin bireyler oluşturmaktadır. Araştırma grubunun oluşturulması için uygun (convenient) örnekleme yöntemi ile katılımcılara ulaşılmış ve çevrimiçi anketler uygulanmıştır.

3.2. VERİ ÖLÇÜM ARAÇLARI

Araştırmacı tarafından, ilgili literatürün incelenmesinin sonrasında belirlenen veri ölçüm araçları, araştırmaya katılmayı onaylayan ve bilgilendirilmiş onamları alınan katılımcılar tarafından yanıtlanmıştır. Araştırmada kullanılan veri ölçüm araçları hakkındaki bilgiler aşağıda verilmiştir:

3.2.1. Demografik Bilgi Formu

Araştırmaya katılan bireylere ait demografik bilgileri öğrenmek amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Kişisel bilgi formunda katılımcıların cinsiyet, eğitim düzeyi, yaşı, medeni durumu ve çalışma durumuna ait bilgiler yer almaktadır. Formun bir kopyası EK-A'da verilmiştir.

3.2.2. İlişkisel Belirsizlik Ölçeği

Romantik ilişkisi olan kişilerin algılanan belirsizlik duygusunun değerlendirilmesi için Knobloch ve Solomon (1999) tarafından geliştirilen 63 maddelik öz bildirim formudur. Ölçek, benliğe yönelik, partnere yönelik ve ilişkiye yönelik belirsizlik

durumlarını ölçen üç bölümden oluşmaktadır. Ölçekteki üç faktör, araştırmacı tarafından yapılan psikometrik çalışmanın neticesinde ortaya çıkmıştır. Benliğe yönelik belirsizlik, kişinin romantik ilişki deneyiminin kendisiyle ilgili olan belirsizlik algısıyla ilgili soruları içermektedir. Partnere yönelik belirsizlikte ise ilişkinin seyrinde kişinin partnerinden algıladığı yaklaşımın ne ölçüde belirsiz olduğuna yönelik sorular içermektedir. Son olarak, ilişkiye yönelik belirsizlik alt boyutunda, kişilerin ilişkilerini genel olarak değerlendirdiği ve ilişki genelinde algıladığı belirsizlik duygusuna yönelik sorular içermektedir. Ölçeğin bir kopyası EK-B’de verilmiştir.

3.2.3. İlişki İstikrarı Ölçeği

Ölçek, Rusbult ve meslektaşları tarafından 1998 yılında geliştirilmiştir. Ölçekte kişinin ilişkiye yönelik özverisi, beraberliğe yönelik neler yaptığı ve ilişki doyumunu değerlendiren sorular yer almaktadır. Ölçekte toplam 30 madde bulunmaktadır. Bu maddelerden 10 tanesi ilişki doyumunu; 10 tanesi ilişki yatırımını ve 10 tanesi de ilişkiye yönelik seçeneklerin özelliklerini değerlendirmektedir. Ölçek, 4 dereceli yanıtlama sistemine sahiptir, fakat son beş sorusunda 9’lu likert yanıtlama sistemi bulunmaktadır. Ölçeğin Türkçe adaptasyonu ve psikometrik çalışması Büyüksahin, Hasta ve Hovardaoğlu (2005) tarafından yapılmıştır. Psikometrik özellikleri incelendiğinde, ölçeğin ilişki doyumunu alt ölçeği 0,90; ilişki yatırımı alt ölçeği 0,84 ve seçeneklerin niteliği alt boyutu 0,84 olarak bulunmuştur. Ölçeğin Türkçe uyarlamasına ek olarak, Büyüksahin ve Taluy (2008) tarafından yapılan uyarlama çalışmasında “ilişki bağlamı” adı verilen bir alt boyut daha eklenmiştir. Eklenen alt boyutunun Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı 0,70 olarak bulunmuştur. Ölçekteki alt boyutlar ayrı ayrı kullanılabilir. Bu araştırma için ölçeğin 10 maddelik ilişki doyumunu alt boyutu kullanılmıştır. Ölçeğin bir kopyası EK-C’de verilmiştir.

3.2.4. Romantik İlişkilerde Gelecek Zaman Yönelimi Ölçeği

Ölçeğin özgün hali “Gelecek Zaman Yönelim Ölçeği” olup, Gjesme (1979) tarafından geliştirilmiştir. Türkçeye uyarlama çalışması Öner tarafından yapılmış ve sonrasında romantik ilişkilerde gelecek yönelimini değerlendirmek üzere bu ölçekten yola çıkarak ayrı bir ölçek geliştirmiştir. Ölçek 7 maddeden oluşmaktadır. Soruların yanıtlama sistemi 4’lü likert tipindedir. Ölçekte, kişilerin romantik ilişkilerindeki planlarını ve geleceğe yönelik algısını değerlendirmeye yönelik sorular yer almaktadır.

Ölçekten alınabilecek minimum puan 7 ve maksimum puan 28'dir. Ölçeğin 1. ve 4. maddesi ters kodlanmaktadır. Psikometrik çalışma için üniversite öğrencileriyle araştırma yürütülmüş ve Romantik İlişkilerde Gelecek Zaman Yönelimi ölçeğinin Türkçe versiyonuna 4 madde daha eklenmiştir. Ölçeğin son halinin faktör yapısı incelendiğinde iki faktörü yapıda olduğu görülmüştür. İlk boyut devamlı ilişkiler arama ve ikinci boyut ilişkinin geleceğine odaklanma ile ilgilidir. Faktörlerin iç tutarlılık katsayıları incelendiğinde sırasıyla 0,85 ve 0,64 olarak bulunmuştur. Ölçeğin son halinde, yeni maddelerle birlikte 1,4,7,9 ve 11. Maddelerin ters kodlanması gerekmektedir. Ölçekteki maddelerin sayısı artmasıyla minimum puan 11 ve maksimum puan 44 olarak değişebilmektedir. Ölçekten alınan yüksek puanlar, kişilerin romantik ilişkilerinin geleceğine yönelik daha pozitif düşünce ve inançlara sahip olduğunu göstermektedir. Düşük puanlar ise kişilerin gelecek algısının daha zayıf olduğuna ve kısa süreli ilişkilerle yönelimlerinin daha fazla olduğunu göstermektedir. Bu çalışmada, ölçeğin toplam puanı değerlendirmeye alınmıştır. Ölçeğin bir kopyası EK-D'de verilmiştir.

3.2.5. Durumluk ve Sürekli Kaygı Ölçeği

Durumluk-Sürekli Kaygı Envanteri, Spielberger ve arkadaşları tarafından 1970 yılında geliştirilmiş olan envanterin Türk kültürüne uyarlaması, geçerlik ve güvenirlik çalışmaları Öner ve Le Compte tarafından 1983 yılında yapılmıştır. “Durumluk-Sürekli Kaygı Envanteri; Yirmi maddeden oluşan Durumluk kaygı Ölçeği ile Yirmi maddeden oluşan Sürekli kaygı Ölçeği olmak üzere toplam kırk maddeden oluşmaktadır. Durumluk kaygı Ölçeği, bireylerin belirli bir anda belirli koşullarda kendisini nasıl hissettiğini betimlemesini, içinde bulunduğu duruma ilişkin duygularını dikkate alarak maddeleri cevaplamasını gerektirir. Sürekli kaygı Ölçeği ise; bireyin genellikle kendisini nasıl hissetmesi gerektiğini belirtir. Durumluk kaygı Ölçeği, maddelerinde ifade edilen duygu ya da davranışlar, bireyin içinde bulunduğu durumu hissetme derecesine göre; (1) hiç, (2) biraz, (3) çok, (4) tamamıyla gibi oluşan şıklardan birini işaretleyerek cevaplandırılır. Sürekli kaygı maddelerinde ifade edilen duygu davranışları ise; sıklık derecesine göre; (1) hemen hiçbir zaman, (2) bazen, (3) çok zaman ve (4) hemen her zaman şeklinde cevaplandırılır.”

Durumluk kaygı ölçeğinde on tane (1, 2, 5, 8, 10, 11, 15, 16, 19 ve 20'nci maddeler) ters kodlanan soru bulunmaktadır. Sürekli kaygı ölçeğinde ise tersine kodlanmış (1, 6, 7, 10, 13, 16, 19'uncu maddeler) madde bulunmaktadır. Durumluk ve sürekli kaygı

boyutlarının her birinden alınabilecek minimum puan 20 ve maksimum puan 80'dir. Puanlama için doğrudan ve tersine dönmüş ifadelerin her biri için iki ayrı anahtar hazırlanır. Böylece bir anahtarla doğrudan ifadeler, ikinci anahtarla tersine dönmüş ifadelerin toplam ağırlıkları saptanır. Doğrudan ifadeler için elde edilen toplam ağırlıklı puandan ters ifadelerin toplam ağırlıklı puanı çıkartılır. Bu sayıya önceden saptanmış ve değişmeyen bir değer eklenir. Durumluk kaygı için bu değer 50, Sürekli kaygı için 35'dir. En son elde edilen değer, bireyin kaygı puanıdır. Ölçeğin Türkçe adaptasyonunun psikometrik özellikleri incelendiğinde, Durumluk kaygı ölçeği için 0,83 ile 0,92 arasında, Sürekli kaygı ölçeği için 0,83 ile 0,87 arasında olduğu saptanmıştır. Ölçeğin bir kopyası EK-E'de verilmiştir.

3.3. VERİ TOPLAMA SÜRECİ

Araştırmaya yönelik olarak katılımcılara anket formu uygulanacaktır. Pandemi süreci nedeniyle araştırma verileri elektronik ortamda toplanacaktır. Veri seti Google Form aracılığıyla hazırlanacak ve katılımcılara ulaştırılacaktır. Ölçekler doldurulmaya başlanmadan önce gönüllü katılımcılardan bilgilendirilmiş onam alınacak ve ölçekleri doldurmaları sonrasında istenecektir. Çalışmanın Covid-19 pandemi süreci içerisinde yapılacak olmasından dolayı formun dijital ortamda deneklere sunulması ve bu şekilde araştırmanın gerçekleştirilmesi planlanmaktadır.

3.4. ARAŞTIRMADA KULLANILAN İSTATİSTİKSEL YÖNTEMLER

Araştırma için, romantik ilişkilerde belirsizlik ve istikrar ile kaygı düzeyleri değişkenlerini ölçmek amacıyla anketler uygulanmıştır. Anket formu geçerlilik ve güvenilirlik testleri gerçekleştirilmiş ve başarılı olarak kabul edilmiş toplam dört ölçekten oluşmaktadır. Söz konusu ölçekler İlişkisel Belirsizlik Ölçeği, İlişki İstikrarı Ölçeği, Romantik İlişkilerde Gelecek Zaman Yönelimi Ölçeği ve Durumluk ve Sürekli Kaygı Ölçeğidir. Bu ölçekler vasıtası ile romantik ilişki içerisinde bulunan çiftlerin ilişkilerde ne derece belirsizlik hissettikleri ve bu belirsizliklerin kaygıya yönelik yansımaları ortaya konacaktır. Sonrasında veriler SPSS (Statistical Package for the Social Sciences versiyon 25.0.0; SPSS Inc., Chicago, IL, ABD) programı ile yapılacaktır. Analizlerde tanımlayıcı istatistikler ortalama (\bar{X}), standart sapma (SS), frekans (f), yüzde (%) değerleri olarak belirtilecektir. Ölçeklerin normal dağılım varsayımına uyup uymadığı çarpıklık ve basıklık katsayılarına bakarak belirlenecektir.

Katılımcıların demografik değişkenlerinin dağılımlarını göstermek için frekans dağılımları verilmiştir. Araştırmada kullanılan ölçeklerin puan ortalamalarına ilişkin (ortalama, standart sapma, çarpıklık ve basıklık değerleri) betimsel istatistikler verilmiştir. Araştırma değişkenlerin korelasyonu ve sosyo-demografik özellikler açısından farklılıklarını incelemek amacıyla örneklemin normal dağılması halinde ikili bağımsız grup bulunan değişkenler için “Bağımsız (ilişkisiz) gruplar t Testi” ve ikiden fazla grup içeren bağımsız gruplarda varyansın incelenmesi için Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Pearson Korelasyonu, araştırma değişkenleri arasındaki ilişkinin incelenmesi için uygulanmıştır. İlişki istikrarını yordayan değişkenlerin incelenmesi amacıyla, hiyerarşik regresyon analizi uygulanmıştır. Elde edilen bulgular, literatürdeki diğer araştırmaların sonuçlarıyla karşılaştırılarak benzer ve farklı yönleriyle değerlendirilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM BULGULAR

Bu bölümde, araştırma hipotezlerinin test edildiği istatistiksel analizlerin sonuçları ve tablo gösterimleri yer almaktadır.

4.1. Sosyo-demografik Özelliklere İlişkin Betimsel İstatistikler

Araştırmada, “Kişisel Bilgi Formu” içerisinde yer alan ve katılımcıların yanıtları doğrultusunda dağılım gösteren demografik değişkenlerin frekans dağılımları Tablo 4.1’de verilmiştir:

Tablo 4. 1. Sosyodemografik değişkenlerin dağılımına ilişkin betimsel bulgular

<i>Değişkenler</i>	<i>Gruplar</i>	<i>N</i>	<i>%</i>
Cinsiyet	Erkek	112	37,3
	Kadın	188	62,7
Eğitim düzeyi	İlköğretim	5	1,7
	Lise	32	10,7
	Üniversite	263	87,7
	Alt	50	16,7
Gelir Düzeyi	Orta	208	69,3
	Üst	42	14,0
	Kasaba	7	2,3
Yaşamın çoğun u geçirdiği yer	Köy	2	,7
	Metropol (İstanbul, Ankara, İzmir gibi büyük kentler)	223	74,3
	Şehir	68	22,7
	1 yıldan az	133	44,3
	1-5 yıl	116	38,7
Birliktelik süresi	6-10 yıl	17	5,7
	11 -15 yıl	19	6,3
	16-30 yıl	15	5,0
	1	99	33,0
Duygusal açıdan önemli ilişki sayısı	2	113	37,7
	3 ve üzeri	88	29,3
	Toplam	300	100,0

Tablo 4.1’de demografik değişkenlerin frekans dağılımları incelendiğinde, araştırmaya %37,3 oranında erkek ve %62,7 oranında kadın katılmıştır. Katılımcıların eğitim düzeyi incelendiğinde, ilköğretim mezunu olan %1,7; lise mezunu olanlar %10,7 ve üniversite mezunu olanlar %87,7 oranındadır. Alt gelir düzeyi bildiren %16,7; orta gelir düzeyi bildirenler

%69,3 ve üst gelir düzeyi bildirenler %14 oranındadır. Yaşamının çoğunu büyükşehirde geçirenlerin oranı %74,3; şehirde geçirenlerin oranı %22,7; kasabada geçirenlerin oranı %2,3 ve köyde geçirenlerin oranı %0,7'dir. Romantik ilişkilerinde (flört, nişan ya da evlilik) birliktelik süresi 1 yıldan az olanlar %44,3; 1-5 yıl arası olanlar %38,7; 6-10 yıl arası olanlar %5,7 ve 16-30 yıl arası olan %5'tir. Duygusal açıdan kaç tane ilişki yaşadığına ilişkin değişkene göre, şimdiye kadar 1 ilişkisi olan %33; şimdiye kadar 2 ilişkisi olmuş olan %37,7 ve 3 ve üzeri olanlar %29,3 oranındadır.

Tablo 4. 2. Katılımcıların yaşı ve ölçeklerden alınan puanların ortalamalarına ilişkin betimsel bulgular

Ölçekler	\bar{X}	N	ss	Çarpıklık	Basıklık
Yaş	31,788	300	9,9884	1,334	1,443
Benliğe yönelik belirsizlik	32,41	300	15,802	,980	-,191
Partnere yönelik belirsizlik	34,18	300	18,389	1,080	,203
İlişkiye yönelik belirsizlik	28,67	300	13,587	1,049	,284
İlişki istikrarı Ölçeği	54,50	300	10,662	-1,222	1,304
Romantik ilişkide gelecek zaman algısı ölçeği	27,48	300	4,893	,483	1,692
Durumluk kaygı	35,24	300	10,685	,480	-,350
Sürekli kaygı	41,34	300	8,844	-,103	-,405

Tablo 4.2.'de katılımcıların yaşı ve ölçeklerden aldıkları puanların ortalamalarına ilişkin betimsel istatistikler verilmiştir. Normal dağılımın sağlanıp sağlanmadığını kontrol etmek amacıyla puan ortalamalarının dağılımındaki çarpıklık ve basıklık değerleri incelenmiştir. Çarpıklık ve basıklık değerleri incelendiğinde, -1,5 ile +1,5 arasında olduğu ve daha önce literatürde kabul edilen aralıkta olduğu görülmüştür (Tabachnick & Fidell, 2011).

Tablo 4. 3. Araştırmada kullanılan ölçekler ve alt ölçeklerin iç tutarlılık katsayılarına ilişkin betimsel bulgular

Ölçekler / Alt Ölçekler	Cronbach's Alfa iç tutarlılık katsayısı	Madde Sayısı
Benliğe yönelik belirsizlik	,98	19
Partnere yönelik belirsizlik	,99	19
İlişkiye yönelik belirsizlik	,97	16
İlişki istikrarı Ölçeği	,92	10
Romantik ilişkide gelecek zaman algısı ölçeği	,63	11
Durumluk kaygı	,92	20
Sürekli kaygı	,84	20

Tablo 4.3'te araştırmada kullanılan ölçeklerin ve ilgili alt boyutlarının iç tutarlılık katsayısı verilmiştir. Bulgulara göre, ilişkide belirsizlik alt boyutlarından benliğe yönelik belirsizlik 0,98; partnere yönelik belirsizlik 0,99; ilişkiye yönelik belirsizlik 0,97; ilişki istikrarı ölçeği 0,92; romantik ilişkide gelecek zaman algısı 0,63; durumluk kaygı 0,92 ve sürekli kaygı 0,84 olarak bulunmuştur.

4.2. Romantik İlişkilerde Belirsizlik Düzeyinin Çeşitli Sosyo-demografik Faktörlerle Karşılaştırılması

Romantik ilişkilerde belirsizlik düzeyinin çeşitli sosyo-demografik değişkenler bakımından karşılaştırılması için, normal dağılımın sağlandığı puan ortalamaları için Bağımsız (ilişkisiz) örneklem t-testi ve Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Analizlerde anlamlılık değeri 0,01 ve 0,05 düzeyine alınmıştır.

Tablo 4. 4. Cinsiyete göre katılımcıların romantik ilişkilerde belirsizlik alt boyut puanlarının t-test bulguları

Ölçekler / Alt Ölçekler	Cinsiyeti				t(298)	p
	Erkek (n=112)		Kadın (n=188)			
	\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss		
Benliğe yönelik belirsizlik	34,13	16,820	31,38	15,116	1,461	,145
Partnere yönelik belirsizlik	37,29	18,703	32,32	17,995	2,280	,023*
İlişkiye yönelik belirsizlik	29,86	13,397	27,96	13,686	1,169	,243

**p<0,01 *p<0,05

Tablo 4.4.'te cinsiyet değişkeni bakımından ilişkilerde belirsizlik alt boyutlarının karşılaştırılması için yapılan bağımsız örneklem t-testi bulgularına göre benliğe yönelik belirsizlik (t(298)=1,461; p>0,05) ve ilişkiye yönelik belirsizlik (t(298)=1,169; p>0,05) kadın ve erkek katılımcılarda anlamlı farklılık göstermemektedir. Partnere yönelik belirsizlik (t(298)=2,280; p<0,05) erkeklerde (\bar{X} =37,29;ss=18,70), kadınlara kıyasla (\bar{X} =32,32;ss=17,99) anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur.

Tablo 4. 5. Eğitim düzeyine göre katılımcıların romantik ilişkilerde belirsizlik alt boyut puanlarının t-test bulguları

Ölçekler / Alt Ölçekler	Eğitim düzeyi				t(293)	p
	Lise (n=32)		Üniversite (n=263)			
	\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss		
Benliğe yönelik belirsizlik	34,41	16,787	32,28	15,687	,719	,473
Partnere yönelik belirsizlik	39,72	19,788	33,65	18,163	1,768	,078
İlişkiye yönelik belirsizlik	28,63	14,375	28,78	13,495	-,062	,950

Tablo 4.5.'te eğitim düzeyi değişkeni bakımından ilişkilerde belirsizlik alt boyutlarının karşılaştırılması için yapılan bağımsız örneklem t-testi bulgularına göre benliğe yönelik belirsizlik ($t(298)=,719$; $p>0,05$), partnere yönelik belirsizlik ($t(298)=1,1768$; $p>0,05$) ve ilişkiye yönelik belirsizlik ($t(298)=-,062$; $p>0,05$) lise ve üniversite mezunu katılımcılarda anlamlı farklılık göstermemektedir.

Tablo 4. 6. Yaşamın çoğunu geçirdiği yere göre katılımcıların romantik ilişkilerde belirsizlik alt boyut puanlarının t-test bulguları

Ölçekler / Alt Ölçekler	Yaşamınızın büyük çoğunluğunu geçirdiğiniz yer				t(289)	p
	Metropol (İstanbul, Ankara, İzmir gibi büyük kentler) (n=223)		Şehir (n=68)			
	\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss		
Benliğe yönelik belirsizlik	32,08	15,644	32,15	16,233	-,032	,974
Partnere yönelik belirsizlik	32,70	17,344	37,40	20,911	-1,860	,064
İlişkiye yönelik belirsizlik	27,66	12,786	31,63	15,842	-2,116	,035*

** $p<0,01$ * $p<0,05$

Tablo 4.6'da yaşamın büyük çoğunluğunu geçirdiği yer değişkeni bakımından ilişkilerde belirsizlik alt boyutlarının karşılaştırılması için yapılan bağımsız örneklem t-testi bulgularına göre benliğe yönelik belirsizlik ($t(298)=-,032$; $p>0,05$) ve partnere yönelik belirsizlik ($t(298)=-1,864$; $p>0,05$) metropol ve şehirde yaşamının çoğunu geçirdiğini belirten katılımcılarda anlamlı farklılık göstermemektedir. İlişkiye yönelik belirsizlik ($t(298)=-2,116$; $p<0,05$) şehirde yaşayanlarla ($\bar{X}=31,63$; $ss=15,84$), metropolde yaşayanlara kıyasla ($\bar{X}=27,66$; $ss=12,78$)

anlamli düzeyde daha yuksek bulunmuştur.

Tablo 4. 7. Gelir düzeyine göre katılımcıların romantik ilişkilerde belirsizlik alt boyut puanlarının ANOVA bulguları

Ölçekler / Alt Ölçekler	Gelir düzeyi						F(2,297)	p
	Alt (n=50)		Orta (n=208)		Üst (n=42)			
	\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss		
Benliğe yönelik belirsizlik	34,30	15,685	31,48	15,088	34,79	19,056	1,197	,303
Partnere yönelik belirsizlik	34,40	18,058	34,32	18,173	33,21	20,198	,067	,935
İlişkiye yönelik belirsizlik	30,08	14,077	28,55	13,429	27,60	13,974	,407	,666

Tablo 4.7’de gelir düzeyi değişkeni bakımından ilişkilerde belirsizlik alt boyutlarının karşılaştırılması için yapılan ANOVA bulgularına göre benliğe yönelik belirsizlik ($F(2,297)=1,197$; $p>0,05$), partnere yönelik belirsizlik ($F(2,297)=,067$ $p>0,05$) ve ilişkiye yönelik belirsizlik ($F(2,297)=,407$; $p>0,05$) alt, orta ve üst gelir bildiren katılımcılarda anlamlı farklılık göstermemektedir.

Tablo 4. 8. Romantik ilişki süresine düzeyine göre katılımcıların romantik ilişkilerde belirsizlik alt boyut puanlarının ANOVA bulguları

Ölçekler / Alt Ölçekler	İlişki Süresi						F(2,297)	p
	1 yıldan az (n=133)		1-5 yıl (n=115)		6 yıl ve üzeri (n=51)			
Benliğe yönelik belirsizlik	35,23	17,103	30,17	14,857	30,14	13,239	3,886	,022*
Partnere yönelik belirsizlik	37,30	20,278	31,12	15,771	33,00	17,764	3,697	,026*
İlişkiye yönelik belirsizlik	30,29	14,925	27,82	12,829	26,37	11,103	1,917	,149

** $p<0,01$ * $p<0,05$

Tablo 4.8’de ilişki süresi değişkeni bakımından ilişkilerde belirsizlik alt boyutlarının karşılaştırılması için yapılan ANOVA bulgularına göre İlişkiye yönelik belirsizlik ($F(2,297)=1,917$; $p>0,05$), ilişkisi bir yıldan az süren, 1-5 yıl süren ve 6 yıl ve üzeri süren katılımcılarda anlamlı farklılık göstermemektedir. Öte yandan benliğe yönelik belirsizlik

($F(2,297)=3,886$; $p<0,05$) ve partnere yönelik belirsizlik ($F(2,297)=3,697$ $p<0,05$) puanları anlamlı farklılık göstermiş olup; farklılığın kaynağını saptamak için yapılan Post Hoc Scheffe testi bulgularına göre ilişkisi bir yıldan az olan katılımcıların ($\bar{X}=35,23$; $ss=17,10$) benliğe yönelik belirsizlik puanları anlamlı düzeyde en yüksektir. Ayrıca, 1 yıldan az süredir ilişkisi olduğu saptanan katılımcıların partnere yönelik belirsizlik ($\bar{X}=37,30$; $ss=20,27$) puanları anlamlı düzeyde en yüksek bulunmuştur.

Tablo 4. 9. Duygusal açıdan önemli ilişki sayısı düzeyine göre katılımcıların romantik ilişkilerde belirsizlik alt boyut puanlarının ANOVA bulguları

Ölçekler / Alt Ölçekler	Duygusal açıdan önemli ilişki sayısı						$F(2,297)$	p
	1 (n=99)		2 (n=113)		3 ve üzeri (n=88)			
	\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss		
Benliğe yönelik belirsizlik	82,41	15,334	80,16	15,709	80,18	16,938	,656	,519
Partnere yönelik belirsizlik	81,82	16,987	78,06	19,190	76,15	19,996	2,251	,107
İlişkiye yönelik belirsizlik	67,97	13,872	66,29	12,225	64,53	15,687	1,433	,240

Tablo 4.9’da duygusal açıdan daha önce kaç ilişki yaşadığı değişkeni bakımından ilişkilerde belirsizlik alt boyutlarının karşılaştırılması için yapılan ANOVA bulgularına göre benliğe yönelik belirsizlik ($F(2,297)=,656$; $p>0,05$), partnere yönelik belirsizlik ($F(2,297)=2,251$ $p>0,05$) ve ilişkiye yönelik belirsizlik ($F(2,297)=1,433$; $p>0,05$), daha önce bir romantik ilişkisi olan, iki romantik ilişkisi olan ve üç veya üzeri ilişkisi olan katılımcılarda anlamlı farklılık göstermemektedir.

4.3. Romantik İlişkilerde İstikrarın Çeşitli Sosyo-demografik Faktörlerle Karşılaştırılması

Romantik ilişkilerde istikrar düzeyinin çeşitli sosyo-demografik değişkenler bakımından karşılaştırılması için, normal dağılımın sağlandığı puan ortalamaları için Bağımsız (ilişkisiz) örneklem t-testi ve Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Analizlerde anlamlılık değeri 0,01 ve 0,05 düzeyine alınmıştır.

Tablo 4. 10. Cinsiyete göre katılımcıların romantik ilişkilerde istikrar puanlarının t-test bulguları

Ölçekler / Alt Ölçekler	Cinsiyeti				t(298)	p
	Erkek (n=112)		Kadın (n=188)			
	\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss		
İlişki istikrarı Ölçeği	54,17	10,231	54,69	10,932	-,409	,682

Tablo 4.10’da cinsiyet değişkeni bakımından ilişki istikrarı puanlarının karşılaştırılması için yapılan bağımsız örneklem t-testi bulgularına göre ilişki istikrarı puanları ($t(298)=-,409$; $p>0,05$) kadın ve erkek katılımcılarda anlamlı farklılık göstermemektedir.

Tablo 4. 11. Eğitim düzeyine göre katılımcıların romantik ilişkilerde istikrar puanlarının t-test bulguları

Ölçekler / Alt Ölçekler	Eğitim düzeyi				t(293)	p
	Lise (n=32)		Üniversite (n=263)			
	\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss		
İlişki istikrarı Ölçeği	54,03	10,882	54,38	10,673	-,172	,863

Tablo 4.11’de eğitim düzeyi değişkeni bakımından ilişki istikrarı puanlarının karşılaştırılması için yapılan bağımsız örneklem t-testi bulgularına göre ilişki istikrarı puanları ($t(298)=-,172$; $p>0,05$) kadın ve erkek katılımcılarda anlamlı farklılık göstermemektedir.

Tablo 4. 12. Yaşamın çoğunu geçirdiği yere göre katılımcıların romantik ilişkilerde istikrar puanlarının t-test bulguları

Ölçekler / Alt Ölçekler	Yaşamınızın büyük çoğunluğunu geçirdiğiniz yer					
	Metropol (İstanbul, Ankara, İzmir gibi büyük kentler) (n=223)				Şehir (n=68)	
	\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss	t(289)	p
İlişki istikrarı Ölçeği	54,87	10,715	53,28	10,785	1,067	,287

Tablo 4.12’de yaşamın çoğunu geçirdiği yer değişkeni bakımından ilişki istikrarı puanlarının karşılaştırılması için yapılan bağımsız örneklem t-testi bulgularına göre ilişki istikrarı puanları ($t(298)=1,067$; $p>0,05$) şehir ve metropolde yaşamını geçiren katılımcılarda anlamlı farklılık göstermemektedir.

Tablo 4. 13. Gelir düzeyine göre katılımcıların romantik ilişkilerde istikrar puanlarının ANOVA bulguları

Ölçekler / Alt Ölçekler	Gelir düzeyi							F(2,297)	p
	Alt (n=50)		Orta (n=208)		Üst (n=42)				
	\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss			
İlişki istikrarı Ölçeği	53,62	11,551	54,39	10,650	56,05	9,665	,621	,538	

Tablo 4.13’te gelir düzeyi değişkeni bakımından ilişki istikrarı puanlarının karşılaştırılması için yapılan ANOVA bulgularına göre ilişki istikrarı puanları ($F(2,297)=,621$; $p>0,05$) alt, orta ve üst gelir düzeyi bildiren katılımcılarda anlamlı farklılık göstermemektedir.

Tablo 4. 14. Romantik ilişki süresine göre katılımcıların romantik ilişkilerde istikrar puanlarının ANOVA bulguları

Ölçekler / Alt Ölçekler	İlişki Süresi						F(2,297)	p
	1 yıldan az (n=133)		1-5 yıl (n=115)		6 yıl ve üzeri (n=51)			
	\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss		
İlişki istikrarı Ölçeği	52,77	11,977	56,06	9,636	55,43	8,545	3,226	,041*

** $p < 0,01$ * $p < 0,05$

Tablo 4.14'te ilişki süresi değişkeni bakımından ilişki istikrarı puanlarının karşılaştırılması için yapılan ANOVA bulgularına göre ilişki istikrarı puanları ($F(2,297)=3,226$; $p < 0,05$) anlamlı farklılık göstermektedir; farklılığın kaynağını saptamak için yapılan Post Hoc Scheffe testi bulgularına göre ilişki istikrarı, 1-5 yıl arası ilişkisi devam eden katılımcılarda ($\bar{X}=56,06$; $ss=9,63$) anlamlı düzeyde en yüksektir.

Tablo 4. 15. Duygusal açıdan önemli ilişki sayısına göre katılımcıların romantik ilişkilerde istikrar puanlarının ANOVA bulguları

Ölçekler / Alt Ölçekler	Duygusal açıdan önemli ilişki sayısı						F(2,297)	p
	1 (n=99)		2 (n=113)		3 ve üzeri (n=88)			
	\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss		
İlişki istikrarı Ölçeği	55,38	11,012	54,72	9,176	53,22	11,960	1,002	,368

Tablo 4.15'te duygusal açıdan önemli ilişki sayısı değişkeni bakımından ilişki istikrarı puanlarının karşılaştırılması için yapılan ANOVA bulgularına göre ilişki istikrarı puanları ($F(2,297)=1,002$; $p > 0,05$) anlamlı farklılık göstermemektedir.

4.4. Romantik İlişkilerde Gelecek Zaman Algısının Çeşitli Sosyo-demografik Faktörlerle Karşılaştırılması

Romantik ilişkilerde gelecek zaman algısının çeşitli sosyo-demografik değişkenler bakımından karşılaştırılması için, normal dağılımın sağlandığı puan ortalamaları için Bağımsız (ilişkisiz) örneklem t-testi ve Tek Yönlü Varyans Analizi

(ANOVA) uygulanmıştır. Analizlerde anlamlılık değeri 0,01 ve 0,05 düzeyine alınmıştır.

Tablo 4. 16. Cinsiyete göre katılımcıların romantik ilişkilerde gelecek zaman algısı puanlarının t-test bulguları

Ölçekler / Alt Ölçekler	Cinsiyeti				t(298)	p
	Erkek (n=112)		Kadın (n=188)			
	\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss		
Romantik ilişkide gelecek zaman algısı ölçeği	28,21	5,294	27,05	4,597	2,007	,046*

** $p < 0,01$ * $p < 0,05$

Tablo 4.16’da cinsiyet değişkeni bakımından romantik ilişkide gelecek zaman algısı puanlarının karşılaştırılması için yapılan bağımsız örneklem t-testi bulgularına göre romantik ilişkide gelecek zaman algısı puanları ($t(298)=2,007$; $p < 0,05$), erkeklerde ($\bar{X}=28,21$; $ss=5,29$), kadınlara kıyasla ($\bar{X}=27,05$; $ss=4,59$) anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Tablo 4. 17. Eğitim düzeyine göre katılımcıların romantik ilişkilerde istikrar puanlarının t-test bulguları

Ölçekler / Alt Ölçekler	Eğitim düzeyi				t(293)	p
	Lise (n=32)		Üniversite (n=263)			
	\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss		
Romantik ilişkide gelecek zaman algısı ölçeği	26,47	5,061	27,42	4,646	-1,085	,279

Tablo 4.17’de eğitim düzeyi değişkeni bakımından romantik ilişkide gelecek zaman algısı puanlarının karşılaştırılması için yapılan bağımsız örneklem t-testi bulgularına göre romantik ilişkide gelecek zaman algısı puanları ($t(298)=-1,085$; $p > 0,05$) lise ve üniversite mezunu katılımcılarda anlamlı farklılık göstermemektedir.

Tablo 4. 18. Yaşamın çoğunu geçirdiği yere göre katılımcıların romantik ilişkilerde istikrar puanlarının t-test bulguları

Ölçekler / Alt Ölçekler	Yaşamınızın büyük çoğunluğunu geçirdiğiniz yer				t(289)	p
	Metropol (İstanbul, Ankara, İzmir gibi büyük kentler) (n=223)		Şehir (n=68)			
	\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss		
Romantik ilişkide gelecek zaman algısı ölçeği	27,54	4,782	26,85	4,682	1,039	,300

Tablo 4.18’de yaşamın çoğunu geçirdiği yer değişkeni bakımından ilişki istikrarı puanlarının karşılaştırılması için yapılan bağımsız örneklem t-testi bulgularına göre romantik ilişkide gelecek zaman algısı puanları ($t(298)=1,039$; $p>0,05$) şehir ve metropolde yaşamını geçiren katılımcılarda anlamlı farklılık göstermemektedir.

Tablo 4. 19. Gelir düzeyine göre katılımcıların romantik ilişkilerde istikrar puanlarının ANOVA bulguları

Ölçekler / Alt Ölçekler	Gelir düzeyi						F(2,297)	p
	Alt (n=50)		Orta (n=208)		Üst (n=42)			
	\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss		
Romantik ilişkide gelecek zaman algısı ölçeği	27,64	6,074	27,21	4,737	28,67	3,924	1,592	,205

Tablo 4.19’da gelir düzeyi değişkeni bakımından ilişki istikrarı puanlarının karşılaştırılması için yapılan ANOVA bulgularına göre romantik ilişkide gelecek zaman algısı puanları ($F(2,297)=1,592$; $p>0,05$) alt, orta ve üst gelir düzeyi bildiren katılımcılarda anlamlı farklılık göstermemektedir.

Tablo 4. 20. Romantik ilişki süresine göre katılımcıların romantik ilişkilerde istikrar puanlarının t-test bulguları

Ölçekler / Alt Ölçekler	İlişki Süresi						F(2,297)	p
	1 yıldan az		1-5 yıl		6 yıl ve üzeri			
	(n=133)		(n=115)		(n=51)			
	\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss		
Romantik ilişkide gelecek zaman algısı ölçeği	27,79	5,132	27,08	4,971	27,61	4,020	,674	,510

Tablo 4.20’de romantik ilişki süresi bakımından ilişki istikrarı puanlarının karşılaştırılması için yapılan ANOVA bulgularına göre romantik ilişkide gelecek zaman algısı puanları ($F(2,297)=,674$; $p>0,05$) 1 yıldan az süredir birliktelik yaşayan, 1-5 yıl arası birlikteliği olan ve 6 yıl ve üzeri süredir birlikteliği olduğunu bildiren katılımcılarda anlamlı farklılık göstermemektedir.

Tablo 4. 21. Duygusal açıdan önemli ilişki sayısına göre katılımcıların romantik ilişkilerde istikrar puanlarının t-test bulguları

Ölçekler / Alt Ölçekler	Duygusal açıdan önemli ilişki sayısı						F(2,297)	p
	1 (n=99)		2 (n=113)		3 ve üzeri (n=88)			
	\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss		
Romantik ilişkide gelecek zaman algısı ölçeği	27,52	5,506	27,94	4,339	26,86	4,821	1,197	,303

Tablo 4.21’de duygusal açıdan önemli ilişki sayısı bakımından ilişki istikrarı puanlarının karşılaştırılması için yapılan ANOVA bulgularına göre romantik ilişkide gelecek zaman algısı puanları ($F(2,297)=1,197$; $p>0,05$) şimdiye kadar bir ilişkisi olmuş, iki ilişkisi olmuş ve üç ya da daha fazla ilişkisi olmuş katılımcılarda anlamlı farklılık göstermemektedir.

4.5. Durumluk-Sürekli Kaygı Düzeyinin Çeşitli Sosyo demografik Faktörlerle Karşılaştırılması

Durumluk ve Sürekli kaygı düzeyinin çeşitli sosyo-demografik değişkenler bakımından karşılaştırılması için, normal dağılımın sağlandığı puan ortalamaları için Bağımsız (ilişkisiz) örneklem t-testi ve Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Analizlerde anlamlılık değeri 0,01 ve 0,05 düzeyine alınmıştır.

Tablo 4. 22. Cinsiyete göre katılımcıların durumluk ve sürekli kaygı puanlarının t-test bulguları

Ölçekler / Alt Ölçekler	Cinsiyeti				t(298)	p
	Erkek (n=112)		Kadın (n=188)			
	\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss		
Durumluk kaygı	35,48	10,393	35,09	10,880	,307	,759
Sürekli kaygı	40,94	10,276	41,57	7,889	-,603	,547

Tablo 4.22’de cinsiyet değişkeni bakımından sürekli ve durumluk kaygı alt boyutlarının karşılaştırılması için yapılan bağımsız örneklem t-testi bulgularına göre durumluk kaygı (t(298)=,307; p>0,05) ve sürekli kaygı (t(298)=-,603; p>0,05) kadın ve erkek katılımcılarda anlamlı farklılık göstermemektedir.

Tablo 4. 23. Eğitim düzeyine göre katılımcıların durumluk ve sürekli kaygı puanlarının t-test bulguları

Ölçekler / Alt Ölçekler	Eğitim düzeyi				t(293)	p
	Lise (n=32)		Üniversite (n=263)			
	\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss		
Durumluk kaygı	38,06	12,250	34,89	10,484	1,586	,114
Sürekli kaygı	42,56	7,886	41,07	8,887	,906	,366

Tablo 4.23’te eğitim düzeyi değişkeni bakımından sürekli ve durumluk kaygı alt boyutlarının karşılaştırılması için yapılan bağımsız örneklem t-testi bulgularına göre durumluk kaygı (t(298)=1,586; p>0,05) ve sürekli kaygı (t(298)=,906; p>0,05) lise ve üniversite mezunu katılımcılarda anlamlı farklılık göstermemektedir.

Tablo 4. 24. Yaşamın çoğunu geçirdiği yere göre katılımcıların durumluk ve sürekli kaygı puanlarının t-test bulguları

Ölçekler / Alt Ölçekler	Yaşamınızın büyük çoğunluğunu geçirdiğiniz yer				<i>t</i> (289)	<i>p</i>
	Metropol (İstanbul, Ankara, İzmir gibi büyük kentler) (n=223)		Şehir (n=68)			
	\bar{X}	<i>S_s</i>	\bar{X}	<i>S_s</i>		
Durumluk kaygı	34,84	10,780	35,66	10,288	-,557	,578
Sürekli kaygı	40,75	9,114	42,44	7,404	-1,393	,165

Tablo 4.24'te yaşamın çoğunu geçirdiği yer değişkeni bakımından sürekli ve durumluk kaygı alt boyutlarının karşılaştırılması için yapılan bağımsız örneklem t-testi bulgularına göre durumluk kaygı ($t(298)=-,557$; $p>0,05$) ve sürekli kaygı ($t(298)=-1,393$; $p>0,05$) şehir ve metropolde yaşayan katılımcılarda anlamlı farklılık göstermemektedir.

Tablo 4. 25. Gelir düzeyine göre katılımcıların durumluk ve sürekli kaygı puanlarının ANOVA bulguları

Ölçekler / Alt Ölçekler	Gelir düzeyi						<i>F</i> (2,297)	<i>p</i>
	Alt (n=50)		Orta (n=208)		Üst (n=42)			
	\bar{X}	<i>S_s</i>	\bar{X}	<i>S_s</i>	\bar{X}	<i>S_s</i>		
Durumluk kaygı	37,82	11,809	34,53	10,465	35,67	10,106	1,964	,142
Sürekli kaygı	42,82	10,680	40,85	8,231	42,00	9,365	1,142	,320

Tablo 4.25'te gelir düzeyi değişkeni bakımından durumluk ve sürekli kaygı alt boyut puanlarının karşılaştırılması için yapılan ANOVA bulgularına göre durumluk kaygı ($F(2,297)=1,964$; $p>0,05$) ve sürekli kaygı ($F(2,297)=1,142$; $p>0,05$) puanları, alt, orta ve üst gelir düzeyi bildiren katılımcılarda anlamlı farklılık göstermemektedir.

Tablo 4. 26. Romantik ilişki süresine göre katılımcıların durumluk ve sürekli kaygı puanlarının ANOVA bulguları

Ölçekler / Alt Ölçekler	İlişki Süresi						F(2,297)	p
	1 yıldan az (n=133)		1-5 yıl (n=115)		6 yıl ve üzeri (n=51)			
Durumluk kaygı	34,86	11,078	35,59	10,450	35,39	10,340	,150	,861
Sürekli kaygı	40,89	8,176	42,17	9,524	40,61	8,942	,862	,423

Tablo 4.26’da romantik ilişki süresi değişkeni bakımından durumluk ve sürekli kaygı alt boyut puanlarının karşılaştırılması için yapılan ANOVA bulgularına göre durumluk kaygı ($F(2,297)=,150$; $p>0,05$) ve sürekli kaygı ($F(2,297)=,862$; $p>0,05$) puanları, 1 yıldan az süredir birlikteliği olan, 1-5 yıl arası birlikteliği olan ve 6 yıl veya üzeri süredir birlikteliği olan katılımcılarda anlamlı farklılık göstermemektedir.

Tablo 4. 27. Duygusal açıdan önemli ilişki sayısına göre katılımcıların durumluk ve sürekli kaygı puanlarının ANOVA bulguları

Ölçekler / Alt Ölçekler	Duygusal açıdan önemli ilişki sayısı						F(2,297)	p
	1 (n=99)		2 (n=113)		3 ve üzeri (n=88)			
	\bar{X}	S_s	\bar{X}	S_s	\bar{X}	S_s		
Durumluk kaygı	35,58	10,759	35,64	10,643	34,34	10,725	,437	,647
Sürekli kaygı	43,30	8,054	41,93	8,419	38,36	9,523	8,034	<0,01**

** $p<0,01$ * $p<0,05$

Tablo 4.27’de duygusal açıdan önemli ilişki sayısı değişkeni bakımından durumluk ve sürekli kaygı alt boyut puanlarının karşılaştırılması için yapılan ANOVA bulgularına göre durumluk kaygı ($F(2,297)=,150$; $p>0,05$) puanları, şimdiye kadar bir ilişkisi olan, iki ilişkisi olan ve üç veya üzeri ilişkisi olan katılımcılarda anlamlı farklılık göstermemektedir.

Öte yandan, sürekli kaygı ($F(2,297)=8,064$; $p<0,05$) puanları duygusal açıdan önemli ilişki sayısı bakımından anlamlı farklılık gösteriyor olup; farklılığın kaynağını saptamak için yapılan Post Hoc Scheffe testi bulgularına göre, şimdiye kadar bir ilişkisi olduğunu belirten

katılımcıların puanları (\bar{X} =43,30; 8,05) anlamlı düzeyde en yüksektir.

4.6. Katılımcıların Romantik İlişkilerde Belirsizlik ve İstikrarın Kaygı Düzeyleriyle İlişkinin İncelenmesi

Katılımcıların romantik ilişkilerinde belirsizlik ve istikrarının kaygı düzeyleriyle ilişkisinin incelenmesi için Pearson Korelasyonu yapılmıştır. Analizlerde anlamlılık değeri 0,01 ve 0,05 düzeyinde alınmıştır. Analizlerden elde edilen bulguların tablo gösterimi Tablo 4.28’de belirtilmiştir.

Tablo 4. 28. Katılımcıların romantik ilişkilerde belirsizlik, istikrar, gelecek zaman algısı ile sürekli ve durumluk kaygı puanlarının ilişkisine yönelik Pearson korelasyonu bulguları

Ölçekler/Alt Ölçekler	\bar{X}	S_s	1	2	3	4	5	6	7
1. Benliğe yönelik belirsizlik	80,91	15,941	1						
2. Partnere yönelik belirsizlik	78,74	18,819	,633**	1					
3. İlişkiye yönelik belirsizlik	66,33	13,874	,637**	,826**	1				
4. İlişki istikrarı Ölçeği	54,50	10,662	-,677**	-,693**	-,744**	1			
5. Romantik ilişkide gelecek zaman algısı ölçeği	27,48	4,893	,000	-,039	-,159**	,200**	1		
6. Durumluk kaygı	35,24	10,685	,402**	,478**	,468**	-,482**	,017	1	
7. Sürekli kaygı	41,34	8,844	,289**	,273**	,274**	-,297**	,149**	,665**	1

** $p \leq 0,01$

* $p \leq 0,05$

Tablo 28’de katılımcıların romantik ilişkide belirsizlik, ilişki istikrarı, romantik ilişkide zaman algısı ve kaygı düzeyleri arasındaki ilişkiye yönelik Pearson Korelasyonu bulgularına yer verilmiştir.

Bulgulara göre, ilişki istikrarı ile benliğe yönelik belirsizlik ($r(298)=-,67$; $p<0,01$), partnere yönelik belirsizlik ($r(298)=-,69$; $p<0,01$), ilişkiye yönelik belirsizlik ($r(298)=-,74$; $p<0,01$), durumluk kaygı ($r(298)=-,48$; $p<0,01$) ve sürekli kaygı ($r(298)=-,29$; $p<0,01$) negatif yönlü; romantik ilişkide gelecek zaman algısı ($r(298)=,20$; $p<0,01$) pozitif yönlü ve anlamlı ilişkilidir. İlişki istikrarı puanlarıyla korelasyonu saptanan değişkenlerin yordayıcılığını incelemek için yapılan hiyerarşik regresyon analizi bulguları aşağıdaki gibidir:

4.7. Regresyon Analizine İlişkin Bulgular

Katılımcıların romantik ilişkilerde istikrarının belirsizlik, gelecek zaman algısı ve kaygı düzeyleri tarafından yordayıcılığını incelemek için hiyerarşik regresyon analizi yapılmıştır. Oluşturulan dört modellenli analizde anlamlılık değeri 0,01 ve 0,05 düzeyinde alınmıştır. Analizlerden elde edilen bulguların tablo gösterimi Tablo 4.29 ve Tablo 4.30'da belirtilmiştir.

Tablo 4. 29. Hiyerarşik modellemeye ilişkin karşılaştırma değerleri: Romantik ilişkide gelecek zaman algısı

Model	R	R ²	Düz. R ²	SH	R ²		F		Durbin-Watson
					Değişimi	Değişimi	sd1	sd2	
1	,024	,001	-,003	10,676	,001	,168	1	298	,682
2	,205	,042	,036	10,470	,042	12,895	1	297	,000
3	,805	,648	,642	6,383	,605	168,362	3	294	,000
4	,812	,660	,651	6,295	,012	5,122	2	292	,007

a. Yordayıcı: Cinsiyet

b. Yordayıcı: Cinsiyet, romantik ilişkide gelecek zaman algısı

c. Yordayıcı: Cinsiyet, romantik ilişkide gelecek zaman algısı, benliğe yönelik belirsizlik, partnere göre belirsizlik, ilişkiye yönelik belirsizlik

d. Yordayıcı: Cinsiyet, romantik ilişkide gelecek zaman algısı, benliğe yönelik belirsizlik, partnere göre belirsizlik, ilişkiye yönelik belirsizlik, durumluk kaygı, sürekli kaygı

Tablo 4.29'da görüldüğü üzere, ilişkide istikrar puanlarının cinsiyet, romantik ilişkilerde gelecek zaman algısı, romantik ilişkilerde belirsizlik ve kaygı puanları tarafından yordayıcılığın ilişkin dört model bulunmaktadır. İlk modelde, cinsiyetin romantik ilişkide istikrar puanını yordayıcılığı istatistiksel olarak anlamlı saptanmamıştır [F(1,298)=,168; p>0,05]. İkinci modele dahil edilen romantik ilişkide gelecek zaman algısı ile modelin anlamlılığı sağlanmış [F(2,297)=12,89; p<0,01] ve açıklayıcılık oranı %4 olarak bulunmuştur (R²=,04). Üçüncü modele dahil edilen romantik ilişkilerde belirsizlik alt boyutları ile modelin anlamlılığı sağlanmış [F(5,294)=168,36; p<0,01] ve açıklayıcılık oranı %64 olarak bulunmuştur (R²=,64). Dördüncü modele dahil edilen durumluk ve sürekli kaygı alt boyutları ile modelin anlamlılığı sağlanmış [F(7,292)=5,12; p<0,01] ve açıklayıcılık oranı %66 olarak bulunmuştur (R²=,66). Modele ilişkin hiyerarşik regresyon bulguları Tablo 4.30'da verilmiştir.

Tablo 4. 30. Katılımcıların romantik ilişkide gelecek zaman algısını yordayan değişkenlerin incelenmesine yönelik oluşturulan modele ilişkin hiyerarşik regresyon analizi bulguları

<i>Bağımsız Değişkenler</i>		<i>B</i>	<i>SH</i>	β	<i>t</i>	<i>P</i>	<i>r</i>	<i>r</i> ²	<i>Sr</i> ²	<i>Tolerans</i>	<i>VIF</i>
1	(Sabit)	53,648	2,163		24,806	,000					
	Cinsiyet	,522	1,274	,024	,409	,682	,024	,024	,024	1,000	1,000
2	(Sabit)	40,505	4,230		9,575	,000					
	Cinsiyet	1,044	1,258	,047	,830	,407	,024	,048	,047	,987	1,014
	Romantik ilişkide gelecek zaman algısı	,447	,125	,205	3,591	,000**	,200	,204	,204	,987	1,014
3	(Sabit)	67,094	2,875		23,336	,000					
	Cinsiyeti	-,827	,775	-,038	-1,066	,287	,024	-,062	-,037	,966	1,035
	Romantik ilişkide gelecek zaman algısı	,285	,078	,131	3,634	,000**	,200	,207	,126	,928	1,078
	Benliğe yönelik belirsizlik belirsizlik	-,226	,031	-,335	-7,193	,000**	-,677	-,387	-,249	,553	1,808
	Partnere yönelik belirsizlik	-,104	,037	-,180	-2,788	,006**	-,693	-,160	-,097	,289	3,462
	İlişkiye yönelik belirsizlik	-,286	,052	-,364	-5,538	,000**	-,744	-,307	-,192	,277	3,609
4	(Sabit)	69,518	3,009		23,103	,000					
	Cinsiyeti	-,685	,768	-,031	-,892	,373	,024	-,052	-,030	,958	1,044
	Romantik ilişkide gelecek zaman algısı	,306	,079	,140	3,883	,000**	,200	,222	,133	,891	1,123
	Benliğe yönelik belirsizlik belirsizlik	-,215	,031	-,318	-6,871	,000**	-,677	-,373	-,235	,544	1,839
	Partnere yönelik belirsizlik	-,087	,037	-,151	-2,339	,020*	-,693	-,136	-,080	,281	3,556
	İlişkiye yönelik belirsizlik	-,265	,051	-,338	-5,171	,000**	-,744	-,290	-,177	,273	3,667
	Durumluk kaygı	-,118	,051	-,118	-2,336	,020*	-,482	-,135	-,080	,454	2,204
	Sürekli kaygı	-,015	,057	-,012	-,260	,795	-,297	-,015	-,009	,530	1,888

Bağımlı değişken: İlişki İstikrarı

** $p \leq 0,01$

* $p \leq 0,05$

Çoklu regresyon analizinin yapılabilmesi için öncelikle varsayımların kontrol edilmesi gerekmektedir. İlk olarak, çoklu doğrulsallığa ilişkin, VIF 10'a eşit veya daha büyük ise, çoklu doğrulsallığın olduğu anlaşılmaktadır. Oluşturulan dört modellenli hiyerarşik regresyon analizinde, değişkenlerin VIF değerleri 10'dan küçük saptanmıştır. Bu durumda bağımsız değişkenler arasında çoklu bağlantısallıktan söz edilemez. Bir diğer varsayım uç değerlerin olup olmadığı ile ilgilidir. Cook mesafesi 1'den büyükse uç değer olduğu kabul edilmektedir. Bu çalışmada sapan değerler belirlenip araştırma dışı bırakılmış ve 300 katılımcı içerisinde Cook uzaklığı 1'den büyük olan veri bulunmamaktadır. Ayrıca, modelin Durbin-Watson değeri kabul edilen aralık olan 1.5 ile 2.5 arasında bulunmuştur.

1, olarak bulunan değer, oluşturulan modelin uygun olduğunu göstermiştir.

Tablo 4.30’da ilk modelde cinsiyet ($\beta=,02$; $p<0,01$) romantik ilişkide istikrar puanlarını anlamlı düzeyde yordamamaktadır. İkinci modelde romantik ilişkide gelecek zaman algısı ($\beta=,20$; $p<0,01$) romantik ilişkide gelecek zaman algısını pozitif yönlü ve anlamlı düzeyde yordamaktadır. Üçüncü modele eklenen romantik ilişkide belirsizlik alt boyutu birlikte incelendiğinde, romantik ilişkide gelecek zaman algısı ($\beta=,13$; $p<0,05$), benliğe yönelik belirsizlik ($\beta=-,33$; $p<0,05$), partnere yönelik belirsizlik ($\beta=-,18$; $p<0,05$) ve ilişkiye yönelik belirsizlik ($\beta=-,36$; $p<0,05$) romantik ilişkide istikrar puanlarını anlamlı düzeyde yordamaktadır. Romantik ilişkide gelecek zaman algısı pozitif yönlü; romantik ilişkide belirsizlik alt boyutları negatif yönde yordamaktadır. Dördüncü modele dahil edilen durumluk ve sürekli kaygı boyutları ile romantik ilişkide gelecek zaman algısı ($\beta=,14$; $p<0,05$), benliğe yönelik belirsizlik ($\beta=-,32$; $p<0,05$), partnere yönelik belirsizlik ($\beta=-,15$; $p<0,05$) ve ilişkiye yönelik belirsizlik ($\beta=-,34$; $p<0,05$) ve durumluk kaygı ($\beta=-,12$; $p<0,05$) romantik ilişkide istikrar puanlarını anlamlı düzeyde yordamaktadır. Sonuçlara göre, romantik ilişkide gelecek zaman algısı puanlarının yüksek oluşu ile romantik ilişkide belirsizlik alt boyutları ve durumluk kaygı puanının düşük oluşu romantik ilişkide istikrar puanlarındaki artışı anlamlı düzeyde açıklamaktadır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA

Bu araştırmada, erişkin bireylerde romantik ilişkilerde belirsizlik ile kaygı düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Romantik ilişkilerde belirsizlik değişkeninin değerlendirilmesi amacıyla benliğe yönelik, partnere yönelik ve ilişkiyet yönelik belirsizlik boyutlarına ek olarak romantik ilişkide gelecek zaman algısı ve ilişki istikrarı değişkenleri incelemeye dahil edilmiştir. Katılımcıların kaygı düzeyleri ise hem sürekli (trait) hem de durumluk (state) olmak üzere iki boyutta incelenmiştir. Araştırmanın alt problemler doğrultusunda, katılımcıların sosyo-demografik değişkenleri bakımında romantik ilişkilerde belirsizlik değişkenleri ile sürekli ve durumluk kaygı puanlarındaki farklılıklar incelenmiş; romantik ilişkilerde belirsizlik değişkenleri ve kaygı düzeyleri arasındaki ilişki incelenerek, ilişki istikrarında etkili olan faktörler ele alınmıştır. Bu bölümde araştırma sonuçları ilgili literatürle karşılaştırılmıştır.

5.1. Romantik İlişkilerde Belirsizlik ve Kaygı Düzeylerinin Sosyo-demografik Değişkenlerle Karşılaştırılmasına Yönelik Bulgular

Cinsiyete göre katılımcıların ilişkisel belirsizlik alt boyutlarından partnere yönelik belirsizlik erkek katılımcılarda anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur. Kadın ve erkeklerde ilişkiye yönelik ve benliğe yönelik belirsizlik alt boyutlarında anlamlı farklılık saptanmamıştır. Ayrıca, kadın ve erkeklerde romantik ilişkide gelecek zaman algısı, ilişki istikrarı: ilişki doyumu alt boyutu ve durumluk ile sürekli kaygı düzeyi puanları anlamlı farklılık göstermemektedir. İlgili literatür incelendiğinde, kadınların duygu duruma ilişkin bildirdiği belirtilerin erkeklere kıyasla daha fazla olduğu ve bu durumun hem kültürel hem de biyolojik yönleri olduğu ileri sürülmüştür. Özellikle kaygı ve depresyon gibi psikopatolojik ve duygu duruma ilişkin işlev sorunlarının kadınlar tarafından daha fazla bildirildiği görülmektedir. Ayrıca, romantik ilişki bağlamında ele alındığında ise Romantik ikilinin bileşenleri, ilişkide kalite ve mutluluk sağlama açısından farklılıklar gösterebilir. Romantik ilişkiler bağlamında, erkeklerin ve kadınların davranışsal farklılıkları yalnızca sosyal ve kültürel kökenlerle açıklanamaz (Berry, Poortinga, Segall ve Dasen, 1992). Aynı zamanda biyolojik farklılıkların sebebiyle de ortaya çıkmaktadır (Hatfield ve Rapson, 2002).

Eğitim düzeyine göre, lise ve niversite mezunlarında ilişkisel belirsizlik alt boyutları romantik ilişkide gelecek zaman algısı, ilişki istikrarı: ilişki doyumunu alt boyutu ve durumluk ile sürekli kaygı düzeyi puanları anlamlı farklılık göstermemektedir. Cinsiyet rolleri tarafından dikte edilenler de dahil olmak üzere nitelikler ve eylemler, romantik ilişkinin gidişatı üzerinde bir etkiye sahiptir. Bununla birlikte, kişilerin bireysel değerlendirmelerden ziyade cinsiyet rollerinin genel manada yakın ilişkilerde önemli bir etkisi vardır. Örneğin, bazı araştırmalar geleneksel cinsiyet rollerinden uzaklaşmanın ilişki doyumunu destekleyebileceğini belirtirken, diğer araştırmalar tam tersi bir bağlantıya işaret etmektedir. Bu araştırmaların bazıları, geleneksel cinsiyet rollerini daha az destekleyen bireylerin, daha yüksek ilişki doyumunu bildirdiği bulunmuştur. İlk çalışmalardaki yaklaşımlar çerçevesinde, cinsiyet rolleri açısından oldukça geleneksel olan çiftlerin, cinsellik ve aşkla ilgili tutumlarındaki farklılıklar nedeniyle ilişkilerinde çatışma yaşayabileceği ileri sürülmüştür. Bu gibi sorunlar, özellikle geleneksel toplumsal cinsiyet rollerinin, erkekler için kadınlara izin verdiğinden çok daha fazla cinsel serbestlik getirmesinden kaynaklanabilir (Farvid, Braun ve Rowney, 2016). Seks ve aşka yönelik bu tutumlar da ilişkisel doyumla bağlantılıdır (Byers, 2005).

Katılımcıların yaşamının çoğunu geçirdikleri yer değişkenine göre ilişkiye yönelik belirsizlik alt boyutu şehirde yaşayan katılımcılarda anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur. Onun dışındaki partnere yönelik ve benliğe yönelik belirsizlik alt boyutlarında anlamlı farklılık saptanmamıştır. Ayrıca, şehir ve metropolde yaşayan katılımcılarda romantik ilişkide gelecek zaman algısı, ilişki istikrarı: ilişki doyumunu alt boyutu ve durumluk ile sürekli kaygı düzeyi puanları anlamlı farklılık göstermemektedir. Yaşamın çoğunu geçirdiği yer ve ilişkisel belirsizlik ve kaygı düzeylerine ilişkin daha önce yapılan bir çalışmaya rastlanmamış olmakla birlikte, Carta ve meslektaşları (2012) tarafından yapılan araştırmada hem cinsiyet açısından hem de şehir ve kırsal kesim farklılıkları açısından erişkin bireylerin yaşam doyumunda anlamlı farklılıklar olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Sonuçlar, daha geç ve erkek erişkinlerin daha yüksek düzeyde yaşam doyumuna sahip olduğu, ileri yaş bireylerin ise kırsal kesimi daha fazla tercih ettiği görülmüştür.

Gelir düzeyine göre, lise ve niversite mezunlarında ilişkisel belirsizlik alt boyutları romantik ilişkide gelecek zaman algısı, ilişki istikrarı: ilişki doyumunu alt boyutu ve durumluk ile sürekli kaygı düzeyi puanları anlamlı farklılık göstermemektedir. İlgili literatür incelendiğinde, düşük gelir düzeyinin hem psikopatoloji hem de romantik ilişkilerde doyum gibi yaşam kalitesine ilişkin önemli parametreler üzerinde olumsuz etkisini inceleyen

çalışmaların yer aldığı görülmektedir (Conger ve ark., 2010; Dakin & Wampler, 2008; Emery & Le, 2014; Jackson ve ark., 2016; Papp ve ark., 2009).

İlişki süresine göre, 1 yıldan az süredir birlikteliği olan katılımcıların benliğe yönelik ve partnere yönelik belirsizlik alt boyutlarının 1-5 yıl arası ve 6 yıl ya da üzeri süredir birlikteliği olan katılımcılara kıyasla anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu bulunmuştur. Onun dışında, ilişkiye yönelik belirsizlik, romantik ilişkide gelecek zaman algısı, ilişki istikrarı: ilişki doyumu alt boyutu ile durumluk ve sürekli kaygı puanlarında anlamlı farklılık saptanmamıştır.

5.2. Katılımcıların Romantik İlişkide Belirsizlik ve Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişkiye Yönelik Bulgular

Araştırmada, romantik ilişkilerde belirsizlik ve kaygı düzeyleri arasındaki ilişki incelendiğinde, ilişki istikrarı: ilişki doyumu alt boyutu ile romantik ilişkide gelecek zaman algısı arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişki saptanmıştır. Ayrıca, İlişki istikrarı: ilişki doyumu alt boyutu ile romantik ilişkilerde belirsizlik alt boyutlarının tümü (benlik, partner ve ilişkiye yönelik belirsizlik) arasında negatif yönlü ve anlamlı ilişki olduğu bulunmuştur. İlişki istikrarı: ilişki doyumu alt boyutu ile sürekli ve durumluk kaygı düzeyleri arasında negatif yönlü ve anlamlı ilişki incelenmiştir. Yordayıcı ilişkiye yönelik bulgular incelendiğinde, ilişki istikrarı: ilişki doyumu alt boyutunun yordayıcıları olarak, romantik ilişkide gelecek zaman algısı pozitif yönlü; romantik ilişkide belirsizlik ve durumluk kaygı düzeyleri negatif yönlü olarak ilişki doyumunu anlamlı düzeyde etkilemektedir.

Araştırmada elde edilen sonuçların romantik ilişkilerde belirsizlik kavramının arka planındaki teorik çerçeveyi doğrular nitelikte olduğu anlaşılmaktadır. Tutarlı bir görüş ve model olarak, Belirsizlik azaltma teorisi (Uncertainty Reduction Theory - URT), insanların partnerleriyle ilgili belirsizliği azaltmak ve ilişkiyi sürdürmek için partnerleri hakkında bilgi arayışı içinde olduklarını ve bu belirsizlikten kurtulmak istediklerini varsaymaktadır (Berger, 1979). Romantik ilişkilerde bu sebepten ötürü ortaya çıkabilen çatışmalar, partnerler arasındaki etkileşim iyi olsa dahi belirsizlik duygusu bu ilişkinin kalitesini önemli ölçüde etkilemektedir. Herhangi bir romantik ilişkinin başlangıcında, partnerler birbirlerini daha iyi tanımak isterler. İlişki olgunlaştıkça ve çiftler birbirlerine daha fazla yakınlaştıkça, ilişkinin geleceğini öngörme arzusu duyarlar. Herhangi bir ilişki belirsizliği algılandığında, birbirlerini olumsuz değerlendirmeye başlarlar, kıskançlık yaşarlar ve birbirleriyle iletişim kurmakta

zorlanırlar. Bu belirsizliği çözemelerse, bu ilişkiyi bitirmeleri muhtemeldir (Solomon ve Knobloch, 2001; Solomon ve Knobloch, 2004; Knobloch, 2007). Araştırmalar, bu sebeple ortaya çıkabilecek takıntı, kaygı ve kıskançlık gibi duyguları romantik ilişkilerdeki en yaygın çatışma unsurları olduğunu göstermektedir (Fleischmann, Spitzberg, Andersen ve Roesch, 2005). Bu perspektiften ele alındığında, araştırma bulgularının ilgili literatürle tutarlılık gösterdiği anlaşılmaktadır.

Öte yandan, ilişki doyumu kavramına ilişkin Anderson ve Emmers-Sommer (2006) ilişki doyumunu “bireyin ilişkisinden ne kadar memnun ve tatmin olduğu” olarak tanımlamıştır. Partnerin çeşitli tutumları, partnerin davranışları ve partnerler arasındaki iletişim ile ilgili algılar genellikle ilişki doyumunu etkilemektedir. Örneğin yapılan bir araştırmada, partnerin izleme davranışı ve kıskançlık, şu anda bir ilişki içinde olan lisans üniversite öğrencileri arasında ilişki memnuniyetsizliğine neden olduğu sonucu elde edilmiştir (Elphinston & Noller, 2011). Benzer şekilde, Cramer (2000) ayrıca çatışmanın ilişki doyumuyla negatif ilişkili olduğunu bulmuştur.

COVID 19 dönemi artan kaygının, fiziksel aktivitenin azalması, dışarda zaman geçirememesi gibi koşullarla birlikte bireyler ve aileler için günlük rutinlerin bozulması ile birleşmesi ilişkilerdeki çatışmaların artmasına zemin hazırlamıştır. Ayrıca, kaygı düzeyi yüksek bireyler ve partnerleri bunun farkında olamamaktadır. COVID 19 pandemi sürecinde yapılan son araştırmalar, daha yüksek kaygı oranları, depresyon ve diğer olumsuz ruhsal belirtilerin, işlevsellik ve iyi oluş düzeyleriyle negatif ilişkili olduğunu göstermektedir (Rosenberg, Luetke, Hensel, Kianersi ve Herbenick, 2020; Stremikis, 2020).

İlişkilerde çatışmalar genel olarak olumsuz duyguların artmasıyla kendini gösterirken (Proulx, Helms ve Buehler, 2007), salgının olmadığı koşullar altında yapılan önceki araştırmalarda, evli olmanın veya birlikte yaşamının yalnızlık gibi olumsuz psikososyal sonuçlara karşı koruyucu olabileceğini göstermiştir (Bruce, Wu, Lustig, Russell ve Nemecek, 2019; Shiovitz-Ezra & Leitsch, 2010). Örneğin, Çin'de yapılan bir araştırmada, COVID-19 salgını sırasında evli insanların evli olmayan insanlara göre duygusal iyi oluşunda daha büyük bir düşüş yaşadığı bulunmuştur (Yang & Ma, 2020). Elde edilen sonuçlar, COVID-19 pandemisinin getirdiği kaygının ilişki çatışmasında bir artışa neden olabileceğini ve potansiyel olarak çiftler arasında daha kötü duygusal iyi oluşa ve ilişki sorunlarına yol açabileceğini göstermiştir (Yang & Ma, 2020).

Romantik ilişkiler ve pandemi sürecinin bağlantısına ek olarak, farklı psikososyal unsurların romantiki (Neff ve Karney, 2009; Story ve Bradbury, 2004). Zaman içerisinde hem günlük stresörler hem de ilişki sorunlarıyla baş edememek, romantik ilişkilerde doyumu düşürmekte ve hatta bu ilişkilerin sona ermesine yol açabilmektedir. Bu süreçle tutarlı olarak, Çin'deki araştırmacılar COVID-19 salgınının ardından boşanmalarda artış olduğunu bildirmişlerdir (Prasso, 2020).

Kaygı düzeyiyle bağlantılı olarak, bazı araştırmalar, doğal afetlerin ardından aile içi şiddet ve romantik ilişkilerde çatışmalar gibi deneyimlerinin arttığını da göstermiştir (Chan ve Zhang, 2011; Harville, Taylor, Tesfai, Xu ve Buekens, 2011; Rao, 2020). Ek olarak, ekonomik zorluklar da romantik partnerler arasındaki çatışmayı artırma potansiyeline sahip önemli bir değişken olarak araştırmalarda yer almıştır (Archuleta, Britt, Tonn ve Grable, 2011; Hardie ve Lucas, 2010).

Araştırma bulguları doğrultusunda, pandemi sürecinin kişilerde meydana getirdiği olumsuz duyguların, günlük yaşamın işleyişine önemli etkileri olabildiği ve işlevselliğin önemli göstergelerinden biri olan ilişkilerdeki işlevselliği büyük ölçüde etkilediği anlaşılmaktadır. Bu çalışmada elde edilen bulgulara göre, literatür bulgularının araştırma bulgularıyla örtüştüğü görülmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

SONUÇLAR

Araştırmada elde edilen bulgular doğrultusunda,

- Araştırmaya 300 erişkin birey katılmış ve çevrimiçi anketlere yanıt vermiştir.
- Cinsiyete göre katılımcıların ilişkisel belirsizlik alt boyutlarından partnere yönelik belirsizlik erkek katılımcılarda anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur. Kadın ve erkeklerde ilişkiye yönelik ve benliğe yönelik belirsizlik alt boyutlarında anlamlı farklılık saptanmamıştır. Ayrıca, kadın ve erkeklerde romantik ilişkide gelecek zaman algısı, ilişki istikrarı: ilişki doyumu alt boyutu ve durumluk ile sürekli kaygı düzeyi puanları anlamlı farklılık göstermemektedir.
- Eğitim düzeyine göre, lise ve üniversite mezunlarında ilişkisel belirsizlik alt boyutları romantik ilişkide gelecek zaman algısı, ilişki istikrarı: ilişki doyumu alt boyutu ve durumluk ile sürekli kaygı düzeyi puanları anlamlı farklılık göstermemektedir.
- Katılımcıların yaşamının çoğunu geçirdikleri yer değişkenine göre ilişkiye yönelik belirsizlik alt boyutu şehirde yaşayan katılımcılarda anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur. Onun dışındaki partnere yönelik ve benliğe yönelik belirsizlik alt boyutlarında anlamlı farklılık saptanmamıştır. Ayrıca, şehir ve metropolde yaşayan katılımcılarda romantik ilişkide gelecek zaman algısı, ilişki istikrarı: ilişki doyumu alt boyutu ve durumluk ile sürekli kaygı düzeyi puanları anlamlı farklılık göstermemektedir.
- Gelir düzeyine göre, lise ve üniversite mezunlarında ilişkisel belirsizlik alt boyutları romantik ilişkide gelecek zaman algısı, ilişki istikrarı: ilişki doyumu alt boyutu ve durumluk ile sürekli kaygı düzeyi puanları anlamlı farklılık göstermemektedir.
- İlişki süresine göre, 1 yıldan az süredir birlikteliği olan katılımcıların benliğe yönelik ve partnere yönelik belirsizlik alt boyutlarınının 1-5 yıl arası ve 6 yıl ya da üzeri süredir birlikteliği olan katılımcılara kıyasla anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu bulunmuştur. Onun dışında, ilişkiye yönelik belirsizlik, romantik ilişkide

gelecek zaman algısı, ilişki istikrarı: ilişki doyumu alt boyutu ile durumluk ve sürekli kaygı puanlarında anlamlı farklılık saptanmamıştır.

- İlişki istikrarı: ilişki doyumu alt boyutu ile romantik ilişkide gelecek zaman algısı arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişki saptanmıştır.
- İlişki istikrarı: ilişki doyumu alt boyutu ile romantik ilişkilerde belirsizlik alt boyutlarının tümü (benlik, partner ve ilişkiye yönelik belirsizlik) arasında negatif yönlü ve anlamlı ilişki olduğu bulunmuştur.
- İlişki istikrarı: ilişki doyumu alt boyutu ile sürekli ve durumluk kaygı düzeyleri arasında negatif yönlü ve anlamlı ilişki incelenmiştir.
- İlişki istikrarı: ilişki doyumu alt boyutunun yordayıcıları olarak, romantik ilişkide gelecek zaman algısı pozitif yönlü; romantik ilişkide belirsizlik ve durumluk kaygı düzeyleri negatif yönlü olarak ilişki doyumunu anlamlı düzeyde etkilemektedir.

ÖNERİLER

Araştırma bulguları, şu an romantik ilişkisi olan kişilerin ilişki doyumu ile ilişkisel belirsizlik ve anksiyete düzeyleri arasındaki bağlantıya yönelik önemli katkılar sunmuştur. Bununla birlikte, söz konusu araştırma değişkenlerinin ele alındığı çalışmaların ülkemizde henüz kısıtlı olduğu görülmektedir. Yapılacak ileri çalışmalarda, katılımcıların çift olarak incelenmesinin ilişkilere dair güvenilir ve genellenebilir sonuçlar sağlayabileceği düşünülmektedir. Ayrıca, örneklem sayısının artırılması ya da belirli özelliklerle daha belirgin hale getirerek belirli gruplar üzerinde incelemeler yapılmasının karşılaştırılabilir bulgular sunabileceği düşünülmektedir. Buna ek olarak, bağlanma stilleri ve ilişki doyumu değişkenlerinin dahil edildiği ve erken dönem yaşantılarının incelenebileceği yeni çalışmaların yürütülebileceği düşünülmektedir.

Uygulayıcılar açısından, COVID 19 pandemi sürecinde çiftlerin ilişki seyrindeki değişimler, karantina önlemlerinin aile ve romantik ilişkilerin gidişatını etkilediği ve tüm bunlarla, pandemi koşullarının bireylerde ortaya çıkabilen kaygı hissinin eklenmesiyle daha ciddi bir hal alabileceği düşünülmekte ve buna göre psikososyal önlemlerin alınabileceği önerilmektedir. Bireylerin bu süreçte sosyal desteği artırması, içinde bulunduğu koşullara daha etkin bir biçimde müdahale edebilmesi veya başa çıkabilmesi açısından etkili olacaktır.

Bu yüzden, bireylerin romantik ilişkilere dair algısı ve deneyimleri üzerine bilgilendirici ve koruyucu çalışmaların faydalı olabileceği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Adler TF, Furman W. A model for children's relationships and relationship dysfunctions. In: Duck S, Hay DF, Hobfoll SE, Ickes W, Montgomery BM, editors. *Handbook of personal relationships: Theory, research, and interventions*. Oxford, England: John Wiley & Sons; 1988. pp. 211–232.
- Ahmetoglu, G., Swami, V., & Chamorro-Premuzic, T. (2010). The relationship between dimensions of love, personality and relationship length. *Archives of Sexual Behavior*, 39, 1181-1190
- Ainsworth, S. E., & Baumeister, R. F. (2012). Changes in sexuality: How sexuality changes across time, across relationships, and across sociocultural contexts. *Clinical Neuropsychiatry*, 9(1), 32-38.
- Anderson, T. L., & Emmers-Sommer, T. M. (2006). Predictors of relationship satisfaction in online romantic relationships. *Communication Studies*, 57, 153-172
- Archuleta, K. L., Britt, S. L., Tonn, T. J., & Grable, J. E. (2011). Financial satisfaction and financial stressors in marital satisfaction. *Psychological Reports*, 108(2), 563–576.
- Arnett J.J. Emerging Adulthood: A Theory of Development from the Late Teens Through the Twenties. *Am. Psychol.* 2000;55:469–480. doi: 10.1037/0003-066X.55.5.469.
- Arnett J.J., Žukauskienė R., Sugimura K. The New Life Stage of Emerging Adulthood at Ages 18–29 Years: Implications for Mental Health. *Lancet Psychiat.* 2014;1:569–576. doi: 10.1016/S2215-0366(14)00080-7
- Aydoğdu, İ. Romantik İlişkilerin Kişilik Özellikleri Açısından İncelenmesi (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara, 2010.
- Bahadır, Şengül Yazar; Dönmez, Ali Tez Danışmanı. Romantik İlişkilerde Bağlanma Stilleri, Çatışma Çözme Stratejileri Ve Olumsuz Duygu Durumunu Düzenleme Arasındaki İlişki. Phd Thesis. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji (Sosyal Psikoloji) Anabilim Dalı.
- Bandelow B, Baldwin D, Abelli M, et al. Biological markers for anxiety disorders, OCD and PTSD—a consensus statement Part I: neuroimaging and genetics. *World J Biol Psychiatry.* 2016;17:321–365
- Berger, C. R., & Bradac, J. J. (1982). *Language and social knowledge: Uncertainty in interpersonal relationships*. London: Edward Arnold

- Berry, J. W., Poortinga, Y. H., Segall, M. H., & Dasen, P. R. (1992). *Cross-cultural psychology: Research and applications*. Cambridge, MA: Cambridge University Press.
- Brown BB. You're going out with who? Peer group influences on adolescent romantic relationships. In: Furman W, Brown BB, Feiring C, editors. *The development of romantic relationships in adolescence*. New York, NY: Cambridge University Press; 1999. pp. 291–329.
- Bruce, L. D., Wu, J. S., Lustig, S. L., Russell, D. W., & Nemecek, D. A. (2019). Loneliness in the United States: A 2018 National Panel Survey of demographic, structural, cognitive, and behavioral characteristics. *American Journal of Health Promotion*, 33(8), 1123–1133
- Buckner R. L., Carroll D. C. (2007). Self-projection and the brain. *Trends Cogn. Sci.* 11, 49–57. 10.1016/j.tics.2006.11.004, PMID
- Buss, D. M. (1989). Sex differences in human mate preferences: Evolutionary hypotheses tested in 37 cultures. *Behavioral and Brain Sciences*, 12, 1-49. doi:10.1017/S0140525X00023992
- Buss, D. M. (2000). *The dangerous passion: Why jealousy is as necessary as love and sex*. New York, NY: Free Press.
- Büyükşahin, A.; Hasta, D.; Hovardaoglu, S. İlişki İstikrarı Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Türk Psikoloji Yazıları*, 2005, 8: 25-37
- Carleton R. N. (2012). The intolerance of uncertainty construct in the context of anxiety disorders: theoretical and practical perspectives. *Expert. Rev. Neurother.* 12, 937–947. 10.1586/ern.12.8
- Carleton R. N. (2016a). Fear of the unknown: one fear to rule them all? *J. Anxiety Disord.* 41, 5–21. 10.1016/j.janxdis.2016.03.011
- Carleton R. N. (2016b). Into the unknown: a review and synthesis of contemporary models involving uncertainty. *J. Anxiety Disord.* 39, 30–43. 10.1016/j.janxdis.2016.02.007
- Carta, M. G., Aguglia, E., Caraci, F., Dell'Osso, L., Di Sciascio, G., Drago, F., Del Giudice, E., Faravelli, C., Hardoy, M. C., Lecca, M. E., Moro, M. F., Calò, S., Casacchia, M., Angermeyer, M., & Balestrieri, M. (2012). Quality of life and urban / rural living: preliminary results of a community survey in Italy. *Clinical practice and epidemiology in mental health : CP & EMH*, 8, 169–174. <https://doi.org/10.2174/1745017901208010169>
- Casad B.J., Salazar M.M., Macina V. The Real Versus the Ideal: Predicting Relationship Satisfaction and Well-Being From Endorsement of Marriage

Myths and Benevolent Sexism. *Psychol. Women Q.* 2014;39:119–129

Chan, K. L., & Zhang, Y. (2011). Female victimization and intimate partner violence after the May 12, 2008, Sichuan earthquake. *Violence and Victims*, 26(3), 364–376. D

Collins W.A., Welsh D.P., Furman W. Adolescent Romantic Relationships. *Annu. Rev. Psychol.* 2009;60:631–652. doi: 10.1146/annurev.psych.60.110707.16345

Collins W.A., Welsh D.P., Furman W. Adolescent Romantic Relationships. *Annu. Rev. Psychol.* 2009;60:631–652. doi: 10.1146/annurev.psych.60.110707.163459.

Conger, R. D., Conger, K. J., & Martin, M. J. (2010). Socioeconomic status, family processes, and individual development. *Journal of Marriage and Family*, 72(3), 685–704

Connolly J., McIsaac C., Shulman S., Wincentak K., Joly L., Heifetz M., Bravo V. Development of Romantic Relationships in Adolescence and Emerging Adulthood: Implications for Community Mental Health. *Can. J. Commun. Ment. Heal.* 2014;33:7–19. doi: 10.7870/cjcmh-2014-002.

Cramer, D. (2000). Relationship satisfaction and conflict style in romantic relationships. *The Journal of Psychology*, 134, 337-341.

Dakin, J., & Wampler, R. (2008). Money doesn't buy happiness, but it helps: Marital satisfaction, psychological distress, and demographic differences between low- and middle-income clinic couples. *The American Journal of Family Therapy*, 36(4), 300–311.

Demir M. Close Relationships and Happiness among Emerging Adults. *J. Happiness Stud.* 2010;11:293–313. doi: 10.1007/s10902-009-9141-x

DeWall C.N., Maner J.K., Deckman T., Rouby D.A. Forbidden Fruit: Inattention to Attractive Alternatives Provokes Implicit Relationship Reactance. *J. Pers. Soc. Psychol.* 2011;100:621–629. doi: 10.1037/a0021749.

Elphinston, R. A., & Noller, P. (2011). Time to face it! Facebook intrusion and the implications for romantic jealousy and relationship satisfaction. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 14, 631-63
Emery, L. F., & Le, B. (2014). Imagining the white picket fence: Social class, future plans, and romantic relationship quality. *Social Psychological and Personality Science*, 5(6), 653–661.

Eryilmaz A., Doğan T. The Mediator Role of Need Satisfaction between Subjective Well-Being and Romantic Relationships Quality, *Eurasian J. Educ. Res.* 2013

:79–96. doi: 10.14689/ejer.2013.53.5

- Fabes, R. A., & Martin, C. L. (1991). Gender and age stereotypes of emotionality. *Personality and Social Psychology Bulletin*, *17*, 532-540.
- Farvid, P., Braun, V., & Roney, C. (2016). ‘No girl wants to be called a slut!’: women, heterosexual casual sex and the sexual double standard. *Journal of Gender Studies*, 1-17
- Fehr, B., & Broughton, R. (2001). Gender and personality differences in conceptions of love: An interpersonal theory analysis. *Personal Relationships*, *8*, 115-136. doi:10.1111/j.1475-6811.2001.tb00031.x
- Ferrer R. A., Green P. a., Barrett L. F. (2015). Affective science perspectives on cancer control: strategically crafting a mutually beneficial research agenda. *Perspect. Psychol. Sci.* *10*, 328–345. 10.1177/1745691615576755.
- Field, T., Diego, M., Pelaez, M., Deeds, O., & Delgado, J. (2009). Breakup distress in university students. *Adolescence*, *44*(176), 705–727
- Fleischmann, A. A., Spitzberg, B. H., Andersen, P. A., & Roesch, S. C. (2005). Tickling the monster: Jealousy induction in relationships. *Journal of Social and Personal Relationships*, *22*, 49-73.
- Furman W., Wehner EA. Adolescent romantic relationships: A developmental perspective. *New Directions for Child and Adolescent Development*. 1997;78:21–36. doi: 10.1002/cd.23219977804.
- Furman W., Buhrmester D. Age and Sex Differences in Perceptions of Networks of Personal Relationships. *Child Dev.* 1992;63:103–115. doi: 10.2307/1130905
- Gao, G. (2001). Intimacy, passion, and commitment in Chinese and US American romantic relationships. *International Journal of Intercultural Relations*, *25*(3), 329-342 doi:10.1016/S0147-1767(01)00007-4
- Gilbert D. T., Wilson T. D., Pinel E. C., Blumberg S. J., Wheatley T. P. (1998). Immune neglect: a source of durability bias in affective forecasting. *J. Pers. Soc. Psychol.* *75*, 617–638. 10.1037/0022-3514.75.3.617
- Gottschalk MG, Domschke K. Novel developments in genetic and epigenetic mechanisms of anxiety. *Curr Opin Psychiatry.* 2016;29:32–38
- Gross J. J. (2014). “Emotion regulation: conceptual and empirical foundations” in *Handbook of Emotion Regulation*. (New York: Guilford Press;), 3–20. 10.1080/00140130600971135

- Güleç, S. Romantik İlişkilerde Doyum Modeli: Temel Psikolojik İhtiyaçlar, Bilinçli Farkındalık, İlişki Niteliği, Yükleme Tarzları. (Doktora Tezi), Çukurova Üniversitesi, Adana, 2020.
- Hardie, J. H., & Lucas, A. (2010). Economic factors and relationship quality among young couples: Comparing cohabitation and marriage. *Journal of Marriage and Family*, 72(5), 1141–1154
- Harville, E. W., Taylor, C. A., Tesfai, H., Xu, X., & Buekens, P. (2011). Experience of Hurricane Katrina and reported intimate partner violence. *Journal of Interpersonal Violence*, 26(4), 833–845
- Hatfield, E., Bensman, L., & Rapson, R. L. (2012). A brief history of social scientists' attempts to measure passionate love. *Journal of Social and Personal Relationships*, 29, 143-164. doi:10.1177/0265407511431055
- Hendrick, S. S., & Hendrick, C. (2000). Romantic love. In C. Hendrick & S. S. Hendrick (Eds.), *Close relationships: A sourcebook*. Thousand Oaks, CA: Sage
- Jackson, G. L., Kennedy, D., Bradbury, T. N., & Karney, B. R. (2014). A social network comparison of low-income Black and White newlywed couples. *Journal of Marriage and Family*, 76(5), 967–982.
- Klauke B, Deckert J, Reif A, Pauli P, Domschke K. Life events in panic disorder—an update on candidate stressors“ *Depress Anxiety*. 2010;27:716–730
- Kloss, J. D., & Lisman, S. A. (2002). An exposure-based examination of the effects of written emotional disclosure. *British Journal Of Health Psychology*, 7(1), 31.
- Knobloch-Westerwick S. S., David P., Eastin M. S., Tamborini R., Greenwood D. (2009). Sports spectators' suspense: affect and uncertainty in sports entertainment. *J. Commun.* 59, 750–767.
- Knobloch, L. K. (2007). Perceptions of turmoil within courtship: Associations with intimacy, relational uncertainty, and interference from partners. *Journal of Social and Personal Relationships*, 24, 363-384.
- Knobloch, L. K., & Solomon, D. H. (1999). Measuring the sources and content of relational uncertainty. *Communication Studies*, 50, 261-278. doi: 10.1080/10510979909388499. Byers, E. S. (2005). Relationship satisfaction and sexual satisfaction: A longitudinal study of individuals in long-term relationships. *Journal of Sex Research*, 42, 113-118
- Knobloch, L. K., & Solomon, D. H. (1999). Measuring the sources and content of relational uncertainty. *Communication Studies*, 50, 261–278.

- Küçükarslan, Müzeyyen; Gizir, Cem Ali. Üniversite Öğrencilerinin Romantik İlişki İnançlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma Ve Rehberlik Dergisi*, 2014, 5.42.
- Laursen B, Jensen-Campbell LA. The nature and functions of social exchange in adolescent romantic relationships. In: Furman W, Brown BB, Feiring C, editors. *The development of romantic relationships in adolescence*. New York, NY: Cambridge University Press; 1999. pp. 51–74
- Lebow MA, Chen A. Overshadowed by the amygdala: the bed nucleus of the stria terminalis emerges as key to psychiatric disorders. *Mol Psychiatry*. 2016;4:450–463
- Ledoux J. E. (2000). Emotion circuits in the brain. *Annu. Rev. Neurosci.* 23, 155–184. [10.1146/annurev.neuro.23.1.155](https://doi.org/10.1146/annurev.neuro.23.1.155), PMID
- Lovallo D., Kahneman D. (2000). Living with uncertainty: attractiveness and resolution timing. *J. Behav. Decis. Mak.* 13, 179–190
- McGregor I., Prentice M. S., Nash K. A. (2009). Personal uncertainty management by reactive approach motivation. *Psychol. Inq.* 20, 225–229. [10.1080/10478400903333460](https://doi.org/10.1080/10478400903333460)
- Meier A., Allen G. *Intimate Relationship Development During the Transition to Adulthood: Differences by Social Class*. *New Dir. Child Adolesc.* 2008;2008:25–39
- Monroe, S. M., Rohde, P., Seeley, J. R., & Lewinsohn, P. M. (1999). Life events and depression in adolescence: relationship loss as a prospective risk factor for first onset of major depressive disorder. *Journal of Abnormal Psychology*, 108(4), 606.
- Moors A., Ellsworth P. C., Scherer K. R., Frijda N. H. (2013). Appraisal theories of emotion: state of the art and future development. *Emot. Rev.* 5, 119–124. [10.1177/1754073912468165](https://doi.org/10.1177/1754073912468165)
- Naar, H. (2013). A dispositional theory of love. *Pacific Philosophical Quarterly*, 94(3), 342-357. doi:[10.1111/papq.12003](https://doi.org/10.1111/papq.12003)
- Neff, L. A., & Karney, B. R. (2009). Stress and reactivity to daily relationship experiences: How stress hinders adaptive processes in marriage. *Journal of Personality and Social Psychology*, 97(3), 435–450
- Overbeek, G., Vollebergh, W., de Graaf, R., Scholte, R., de Kemp, R., & Engels, R. (2006). Longitudinal associations of marital quality and marital dissolution with the incidence of DSM-III-R disorders. *Journal of Family Psychology*, 30, 284–291

- Öner-Özkan, Bengi. Future Time Orientation İn Romantic Relationships And The Minding Theory Of Relating. *Social Behavior And Personality: An International Journal*, 2004, 32.8: 797-804.
- Öner, N.; Le Compte, A. Durumluk Ve Sürekli Kaygı Envanteri El Kitabı. Boğaziçi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 1983
- Özabacı, N. Evlilik Öncesi İlişkiler. H. Yavuzer. Evlilik Okulu: Evlilikte Kişilerarası İlişkiler Ve İletişim Becerileri, 2014, 48-60
- Özer, K. *Kaygı: Sınanma Duygusu İle Baş Edebilme*, Sistem Yayıncılık, İstanbul, 2004.
- Papp, L. M., Cummings, E. M., & Goeke-Morey, M. C. (2009). For richer, for poorer: Money as a topic of marital conflict in the home. *Family Relations*, 58(1), 91–103.
- Prasso, S. (2020). China’s divorce spike is a warning to rest of locked-down world. <https://www.bloomberg.com/news/articles/2020-03-31/divorces-spike-in-china-aftercoronavirus-quarantines>
- Proulx, C. M., Helms, H. M., & Buehler, C. (2007). Marital quality and personal well-being: A meta-analysis. *Journal of Marriage and Family*, 69(3), 576–593.
- Rao, S. (2020). A natural disaster and intimate partner violence: Evidence over time. *Social Science & Medicine*, 247, 112804.
- Redlick, M. H. (2018). *Traditional Gender Roles and Their Connections to Relational Uncertainty and Relational Satisfaction. Psychology & Sexuality*. doi:10.1080/19419899.2018.1513422
- Robins RW, Caspi A, Moffitt TE. It’s not just who you’re with, it’s who you are: Personality and relationship experiences across multiple relationships. *Journal of Personality*. 2002;70:925–963.
- Rosenberg, M., Luetke, M., Hensel, D., Kianersi, S., & Herbenick, D. (2020). Depression and loneliness during COVID-19 restrictions in the United States, and their associations with frequency of social and sexual connections. medRxiv, 2020.2005.2018.20101840
- Saffrey, C., & Ehrenberg, M. (2007). When thinking hurts: Attachment, rumination, and postrelationship adjustment. *Personal Relationships*, 14(3), 351–368.
- Saraç, Ayça; Hamamcı, Zeynep; Güçray, Sonay. Üniversite Öğrencilerinin Romantik İlişki Doyumunu Yordaması. *Turkish Psychological Counseling & Guidance Journal*, 2015, 5.43.

- Sarı, Sevdâ; Dağ, İhsan. Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeği, Endişe İle İlgili Olumlu İnançlar Ölçeği Ve Endişenin Sonuçları Ölçeği'nin Türkçeye Uyarlanması, Geçerliliği Ve Güvenilirliği. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 2009, 10: 270.
- Sarıçam, Hakan. Belirsizliğe Tahammülsüzlüğün Mutluluğa Etkisi. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 2014, 4.8: 1-12.
- Sbarra, D. A. (2006). Predicting the Onset of Emotional Recovery Following Nonmarital Relationship Dissolution: Survival Analyses of Sadness and Anger. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 32(3), 298–312. doi:10.1177/0146167205280913
- Schiele MA, Domschke K. Epigenetics at the crossroads between genes, environment and resilience in anxiety disorders. *Genes Brain Behav.* 2018;17 e12423.
- Seiffge-Krenke I. Testing theories of romantic development from adolescence to young adulthood: Evidence of a developmental sequence. *International Journal of Behavioral Development*. 2003;27:519–531. doi: 10.1080/01650250344000145.
- Shiovitz-Ezra, S., & Leitsch, S. A. (2010). The role of social relationships in predicting loneliness: The national social life, health, and aging project. *Social Work Research*, 34(3), 157–167.
- Shulman S, Kipnis O. Adolescent romantic relationships: A look from the future. *Journal of Adolescence*. 2001;24:337–351.
- Simon R.W., Barrett A.E. Nonmarital Romantic Relationships and Mental Health in Early Adulthood: Does the Association Differ for Women and Men? *J. Health Soc. Behav.* 2010;51:168–182. doi: 10.1177/0022146510372343.
- Slotter, E. B., & Gardner, W. L. (2012). How Needing You Changes Me: The Influence of Attachment Anxiety on Self-concept Malleability in Romantic Relationships. *Self and Identity*, 11(3), 386–408. doi:10.1080/15298868.2011.591538
- Sternberg, R. J. (1986). A triangular theory of love. *Psychological Review*, 93(2), 119-135. doi:10.1037/0033-295X.93.2.119
- Sternberg, R. J. (1996). *Successful intelligence: How practical and creative intelligence determine success in life*. New York, NY: Simon & Schuster
- Story, L. B., & Bradbury, T. N. (2004). Understanding marriage and stress: Essential questions and challenges. *Clinical Psychology Review*, 23(8), 1139–1162
- Taylor S. E., Pham L. B., Rivkin I. D., Armor D. A. (1998). Harnessing the

- imagination: mental simulation, self-regulation, and coping. *Am. Psychol.* 53, 429–439. 10.1037/0003-066X.53.4.429, PMID
- van den Bos K. (2009). Making sense of life: the existential self trying to deal with personal uncertainty. *Psychol. Inq.* 20, 197–217. 10.1080/10478400903333411
- Whisman, M. A. (2007). Marital distress and DSM-IV psychiatric disorders in a population-based national survey. *Journal of Family Psychology*, 116, 638–643
- Whisman, M. A., Sheldon, C. T., & Goering, P. (2000). Psychiatric disorder and dissatisfaction with social relationships: Does type of relationship matter? *Journal of Abnormal Psychology*, 109, 803–808.
- Yang, H., & Ma, J. (2020). How an epidemic outbreak impacts happiness: Factors that worsen (vs. Protect) emotional well-being during the coronavirus pandemic. *Psychiatry Research*, 289, 113045–113045.
- Yela, C. (2006). The evaluation of love: Simplified version of the scales for Yela's Tetragonal Model based on Sternberg's model. *European Journal of Psychological Assessment*, 22, 21-27.
- Yılmaz, Tuğba; Kalkan, Melek. Evlilik Öncesi İlişkileri Geliştirme Programının Çiftlerin İlişki Doyumuna Etkisi. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 2010, 10.3.
- Zaider, T. I., Heimberg, R. G., & Iida, M. (2010). Anxiety disorders and intimate relations: A study of Daily process in couples. *Journal of Abnormal Psychology*, 119, 163–173.
- Ziegler C, Richter J, Mahr M, et al. MAOA gene hypomethylation in panic disorder—reversibility of an epigenetic risk pattern by psychotherapy. *Transl Psychiatry*. 2016;6:e773.

EKLER

EK-A: DEMOGRAFİK BİLGİ FORMU

Cinsiyet

1. Kadın
2. Erkek

Yaşınız: _____

Eğitim Düzeyiniz:

1. İlköğretim
2. Lise
3. Üniversite
4. Lisansüstü

Ekonomik Açıdan kendinizi nasıl değerlendirirsiniz?

1. Düşük gelir düzeyinde
2. Orta Gelir Düzeyinde
3. Yüksek Gelir Düzeyinde

Yaşamınızın büyük çoğunluğunu geçirdiğiniz yer:

1. Köy
2. Kasaba
3. Şehir
4. Metropol

Partnerinizle ne kadar zamandır birliktesiniz? _____

Bugüne kadar sizin açınızdan duygusal anlamda önemli kaç ilişki yaşadınız? ____

Tanı alan kronik bir rahatsızlığınız var mı?

1. Evet
2. Hayır

Tanı alan psikiyatrik bir rahatsızlığınız var mı?

1. Evet
2. Hayır

EK-B: İLİŞKİSEL BELİRSİZLİK ÖLÇEĞİ

Bu bölümde; kendinizle, partnerinizle ve ilişkinizle ilgili romantik ilişkinizde yaşayabileceğiniz “ilişkisel belirsizlik” ifadeleri yer almaktadır. Bu ifadeler hakkında ne derece emin olduğunuzu belirtmeniz gerekmektedir.

<i>Kendinizle ilgili bu konularda ne kadar eminsiniz?</i>	<i>Hiç emin değilim</i>	<i>Nispeten emin değilim</i>	<i>Nispeten eminim</i>	<i>Oldukça eminim</i>	<i>Tamamen eminim</i>
1)Partnerinizden hoşlanma düzeyiniz hakkında	1	2	3	4	5

Bu ifade sizden istenen, partnerinizden hoşlanma düzeyiniz değil, partnerinizden hoşlanma düzeyiniz hakkında sizin ne kadar emin olduğunuz ve bu durumun sizin için ne kadar açık /belirli olduğudur. Bu sadece bir örneklendirmedir. Lütfen bu üç bölümü kapsayan soruları emin olma durumunuza göre cevaplayınız.

1)Bu bölümde kendinizle ilgili olarak aşağıda verilen “ilişkisel belirsizlik” durumları hakkında ne derece emin olduğunuzu işaretleyiniz.

<i>Kendinizle ilgili bu konularda ne derece eminsiniz?</i>	<i>Hiç emin değilim</i>	<i>Nispeten emin değilim</i>	<i>Nispeten eminim</i>	<i>Oldukça eminim</i>	<i>Tamamen Eminim</i>
1)Partnerinizden hoşlanma düzeyinizden	1	2	3	4	5
2)Bu ilişkinin sizin için öneminden	1	2	3	4	5
3)Bu ilişkiyi sürdürme isteğinizden	1	2	3	4	5
4)Partnerinize karşı hislerinizden	1	2	3	4	5
5)Bu ilişkinin nereye gitmesini istediğinizden	1	2	3	4	5
6)Uzun vadede partnerinizle birlikte olmayı isteyip istemediğinizden	1	2	3	4	5

7)Partnerinizle romantik bir ilişki içinde mi yoksa arkadaş kalmayı mı istediğinizden	1	2	3	4	5
8)Bu ilişkiye ne kadar bağlı olduğunuzdan	1	2	3	4	5
9)Bu ilişkiyi şu anda ne kadar istediğinizden	1	2	3	4	5
10)Partnerinize bağlanmak için hazır olup olmadığınızdan	1	2	3	4	5
11)İlişkinin geleceğine yönelik sizin amaçlarınızdan	1	2	3	4	5
12)Bu ilişkinin devam etmesini istediğinizden	1	2	3	4	5
13)Uzun vadede bu ilişkinin iyi bir biçimde sonuçlanmasını isteyip istemediğinizden	1	2	3	4	5
14)Partnerinizle yakından ilgilenmeye ne kadar hazır olduğunuzdan	1	2	3	4	5
15)Partnerinizle bu ilişkide kalmayı isteyip istemediğinizden	1	2	3	4	5
16)Bu ilişkinin peşinden gitmeyi ne derece istediğinizden	1	2	3	4	5
17)Bu ilişkiye yönelik görüşlerinizden	1	2	3	4	5
18)Bu ilişki hakkında nasıl hissettiğinizden	1	2	3	4	5
19)Romantik anlamda partnerinizle ne kadar ilgili olduğunuzdan	1	2	3	4	5

2) Bu bölümde **partnerinizle** ilgili olarak aşağıda verilen “**ilişkisel belirsizlik**” durumları hakkında ne derece emin olduğunuzu işaretleyiniz.

Partnerinizle ilgili bu konularda ne derece eminsiniz	Hiç emin değilim	Nispeten emin değilim	Nispeten eminim	Oldukça eminim	Tamamen eminim
1)Partnerinizin bu ilişkinin geleceğine yönelik amaçlarından	1	2	3	4	5
2)Partnerinizin sizinle romantik anlamda ne derece ilgilendiğinden	1	2	3	4	5
3)Partnerinizin size yönelik duygularından	1	2	3	4	5
4)Partnerinizin sizden ne derece hoşlandığından	1	2	3	4	5
5)Partnerinizin sizinle yakından ilgilenmeye ne derece hazır olduğundan	1	2	3	4	5
6)Partnerinizin bu ilişkiye ne kadar bağlı olduğundan	1	2	3	4	5
7)Partnerinizin şu anda bu ilişkiyi ne kadar istediğinden	1	2	3	4	5

8)Partnerinizin bu ilişkiyi sürdürmeyi isteyip istemediğinden	1	2	3	4	5
9)Partnerinizin uzun vadede bu ilişkinin iyi bir biçimde sonuçlanmasını isteyip istemediğinden	1	2	3	4	5
10)Partnerinizin size bağlanmaya hazır olup olmadığından	1	2	3	4	5
11)Partnerinizinbu ilişkinin peşinden gitmeyi ne derece istediğinden	1	2	3	4	5
12)Partnerinizin sizinle bu ilişkide kalmayı isteyip istemediğinden	1	2	3	4	5
13)Partnerinizin bu ilişki hakkında nasıl hissettiğinden	1	2	3	4	5
14)Partnerinizin bu ilişkinin nereye gitmesini istediğinden	1	2	3	4	5
15)Partnerinizin bu ilişkiye yönelik görüşlerinden	1	2	3	4	5
16) Bu ilişkinin partneriniz için öneminden	1	2	3	4	5
17)Partnerinizin bu ilişkiyi sürdürme isteğinden	1	2	3	4	5
18)Partnerinizin uzun vadede sizinle birlikte olmayı isteyip istemediğinden	1	2	3	4	5
19)Partnerinizin sizinle romantik bir ilişki içinde mi yoksa sadece arkadaş kalmayı mı istediğinden	1	2	3	4	5

3) Bu bölümde **ilişkinizle** ilgili olarak aşağıda verilen “**ilişkisel belirsizlik**” durumları hakkında ne derece emin olduğunuzu işaretleyiniz.

<i>İlişkinizle ilgili bu konularda ne derece eminsiniz?</i>	<i>Hiç emin değilim</i>	<i>Nispeten emin değilim</i>	<i>Nispeten eminim</i>	<i>Oldukça eminim</i>	<i>Tamamen eminim</i>
1)Bu ilişkinin kurallarından	1	2	3	4	5
2)Bu ilişkinin nereye gittiğinden	1	2	3	4	5
3)Bu ilişkinin geleceğinden	1	2	3	4	5
4)Bu ilişkinin tanımından	1	2	3	4	5
5)Partnerinizin yanındayken nasıl davranabileceğiniz ya da davranamayacağınızdan	1	2	3	4	5
6)Sizin ve partnerinizin bu ilişkiyi nasıl tarif ettiğinizden	1	2	3	4	5
7)İlişkinin şu anki durumu ndan	1	2	3	4	5
8)Bu ilişkide birbirinizle hangi konularda konuşabildiğiniz ya da konuşamadığınızdan	1	2	3	4	5

9)Bu ilişkinin yakın zamanda sonlanıp sonlanmayacağından	1	2	3	4	5
10)Bu ilişkinin romantik mi yoksa karşılıksız (platonik) mi olduğundan	1	2	3	4	5
11)Bu ilişkinin şimdiki durumundan	1	2	3	4	5
12)Sizin ve partnerinizin bu ilişkide birlikte kalıp kalmayacağından	1	2	3	4	5
13)Sizin ve partnerinizin birbiriniz hakkında aynı biçimde hissedip hissetmediğinizden	1	2	3	4	5
14)Bu ilişkideki uygun ya da uygun olmayan davranışların sınırlarından	1	2	3	4	5
15)Sizin partnerinizden hoşlandığınız kadar onun da sizden hoşlanıp hoşlanmadığından	1	2	3	4	5
16)Sizin ve partnerinizin bu ilişkiyi nasıl gördüğünden	1	2	3	4	5

EK-C: İLİŞKİ İSTİKRARI ÖLÇEĞİ

Bu ölçek duygusal ilişkinize ilişkin duygu ve düşüncelerinizi belirlemek amacıyla uygulanmaktadır.

I. İlişki Doyumu

Şu anki yakın ilişkinizi göz önüne alarak, aşağıdaki ifadelerden her birine ne derece katıldığınızı belirtiniz.

	Tamamen yanlış	Oldukça yanlış	Oldukça doğru	Tamamıyla doğru
a) Birlikte olduğum kişi, kişisel düşünceleri, sırları paylaşma gibi yakınlık gereksinimlerimi karşılıyor.				
b) Birlikte olduğum kişi beraberce bir şeyler yapma, beraber olmaktan keyif alma gibi arkadaşlık gereksinimlerimi karşılıyor.				
c) Birlikte olduğum kişi el ele tutuşma, öpüşme gibi cinsel gereksinimlerimi karşılıyor.				
d) Birlikte olduğum kişi istikrarlı bir ilişki içinde güvende ve rahat hissetme gereksinimlerimi karşılıyor.				
e) Birlikte olduğum kişi duygusal olarak bağlı hissetme, o iyi hissettiğinde kendimi iyi hissetmem gibi gereksinimlerimi karşılıyor.				

2) İlişkimiz benim için doyum verici.

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Tamamen yanlış

Tamamıyla doğru

3) İlişkim başkalarının ilişkilerinden çok daha iyi.

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Tamamen yanlış

Tamamıyla doğru

4) İlişkim ideal bir ilişkiye yakındır.

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Tamamen yanlış

Tamamıyla doğru

5) İlişkimiz beni çok mutlu ediyor.

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Tamamen yanlış

Tamamıyla doğru

6) İlişkimiz yakınlık, arkadaşlık vb. gereksinimlerimi karşılama açısından oldukça başarılı.

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Tamamen yanlış

Tamamıyla doğru

EK-D: ROMANTİK İLİŞKİLERDE GELECEK ZAMAN YÖNELİMİ ÖLÇEĞİ

Şu an yaşadığınız romantik ilişkiyi düşünerek aşağıdaki ifadelerden size en uygun olan şıkkı işaretleyiniz.	Benim için Hiç doğru değil	Benim için doğru değil	Benim için biraz doğru	Benim için çok doğru
1. Genelde karşı cinsle olan ilişkilerimde günümü gün ederim.				
2. İlişkilerim adına, geleceğimi garanti altına almak için, şu anki (durumdan) yaşamımdan fedakarlık ederim.				
3. Kalıcı olamayacağını tahmin ettiğim bir aşk ilişkisini başlatmam.				
4. Karşı cinsle olan ilişkilerimde geleceğe dönük yatırım yapmak yerine içinde bulunduğum anı dolu dolu yaşarım.				
5. Geçici ilişkiler peşinde koşmam.				
6. Karşı cinsle ilişkilerim söz konusu olduğunda geleceği düşünmekten günümü yaşamaya çoğu zaman fırsat bulamam.				
7. Çoğu zaman kendime ve karşı cinsle ilişkilerime yönelik ileriye dönük planlar yaparım.				
8. Kalıcı bir ilişkiden çok, şu sıralar, geçici ilişkiler peşindeyim.				
9. Uzun süreli ilişkilere dahil olmak yerine, farklı ve kısa süreli ilişkiler içerisinde olmayı tercih ederim.				
10. Kalıcı olmayacağına inandığım aşk ilişkileriyle vakit kaybetmem.				
11. Geleceğim adına, şu anda yaşadığım ilişkiden herhangi bir fedakarlık yapamam.				

EK-E: DURUMLUK VE SÜREKLİ KAYGI ÖLÇEĞİ

YÖNERGE:Aşağıda kişilerin kendilerine ait duygularını anlatmada kullandıkları birtakım ifadeler verilmiştir. Her ifadeyi okuyun, sonra da o anda nasıl hissettiğinizi ifadelerin sağ tarafındaki parantezlerden uygun olanını işaretlemek suretiyle belirtin. Doğru ya da yanlış cevap yoktur. Herhangi bir ifadenin üzerinde fazla zaman sarfetmeksizin **anında** nasıl hissettiğinizi gösteren cevabı işaretleyin.

HİÇ BİRAZ ÇOK TAMAMIYLA

1. Şu anda sakinim (4) (3) (2) (1)
2. Kendimi emniyette hissediyorum (4) (3) (2) (1)
3. Su anda sinirlerim gergin (1) (2) (3) (4)
4. Pişmanlık duygusu içindeyim (1) (2) (3) (4)
5. Şu anda huzur içindeyim (4) (3) (2) (1)
6. Şu anda hiç keyfim yok (1) (2) (3) (4)
7. Başıma geleceklerden endişe ediyorum (1) (2) (3) (4)
8. Kendimi dinlenmiş hissediyorum (4) (3) (2) (1)
9. Şu anda kaygılıyım (1) (2) (3) (4)
10. Kendimi rahat hissediyorum (4) (3) (2) (1)
11. Kendime güvenim var (4) (3) (2) (1)
12. Şu anda asabım bozuk (1) (2) (3) (4)
13. Çok sinirliyim (1) (2) (3) (4)
14. Sinirlerimin çok gergin olduğunu hissediyorum (1) (2) (3) (4)
15. Kendimi rahatlamış hissediyorum (4) (3) (2) (1)
16. Şu anda halimden memnunum (4) (3) (2) (1)
17. Şu anda endişeliyim (1) (2) (3) (4)
18. Heyecandan kendimi şaşkına dönmüş hissediyorum (1) (2) (3) (4)
19. Şu anda sevinçliyim (4) (3) (2) (1)
20. Şu anda keyfim yerinde. (4) (3) (2) (1)

STAI FORM TX – 2

YÖNERGE:Aşağıda kişilerin kendilerine ait duygularını anlatmada kullandıkları birtakım ifadeler verilmiştir. Her ifadeyi okuyun, sonra da o anda nasıl hissettiğinizi ifadelerin sağ tarafındaki parantezlerden uygun olanını işaretlemek suretiyle belirtin. Doğru ya da yanlış cevap yoktur. Herhangi bir ifadenin üzerinde fazla zaman sarfetmeksizin **anında** nasıl hissettiğinizi gösteren cevabı işaretleyin.

21. Genellikle keyfim yerindedir (4) (3) (2) (1)
- 22 Genellikle çabuk yorulurum (1) (2) (3) (4)
- 23 Genellikle kolay ağlarım (1) (2) (3) (4)
- 24 Başkaları kadar mutlu olmak isterim (1) (2) (3) (4)
- 25 Çabuk karar veremediğim için fırsatları kaçıırım (1) (2) (3) (4)
26. Kendimi dinlenmiş hissediyorum (4) (3) (2) (1)
27. Genellikle sakin, kendine hakim ve soğukkanlıyım (4) (3) (2) (1)
- 28 Güçlüklerin yenemeyeceğim kadar biriktiğini hissederim (1) (2) (3) (4)
- 29 Önemsiz şeyler hakkında endişelenirim(1) (2) (3) (4)
30. Genellikle mutluyum (4) (3) (2) (1)
- 31 Herşeyi ciddiye alır ve endişelenirim (1) (2) (3) (4)
- 32 Genellikle kendime güvenim yoktur (1) (2) (3) (4)
33. Genellikle kendimi emniyettehissederim (4) (3) (2) (1)
- 34 Sıkıntılı ve güç durumlarla karşılaşmaktan kaçınırım (1) (2) (3) (4)
- 35 Genellikle kendimi hüznülühissederim (1) (2) (3) (4)
36. Genellikle hayatımdan memnunum (4) (3) (2) (1)
- 37 Olur olmaz düşünceler beni rahatsız eder (1) (2) (3) (4)
- 38 Hayal kırıklıklarını öylesine ciddiye alırım ki hiç unutamam (1) (2) (3) (4)
39. Akli başında ve kararlı bir insanım (4) (3) (2) (1)
- 40 Son zamanlarda kafama takılan konular beni tedirgin ediyor (1) (2) (3) (4)

EK-F: ETİK KURUL ONAY FORMU

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
Etik Kurul Başkanlığı

ETİK KURUL KARAR ÖRNEĞİ

TOPLANTI TARİHİ: 15.04.2021
TOPLANTI SAYISI: 2021-13

KARAR NO: 2021-13-04: Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Klinik Psikoloji tezli yüksek lisans programı 190624140 numaralı Begüm ÇEBİ' nin "Romantik İlişkilerde Belirsizlik ve Kaygı Bozukluğu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" konulu çalışması hakkında yapacağı anket sorularının, etik kurallara uygun olup olmadığını tespit etmek üzere, Etik Kurulumuzun 03.02.2021 tarih ve 2021-03 sayılı toplantısında, İGÜ Etik Kurul Yönergesinin 12(1) maddesine göre değerlendirme yapmak üzere görevlendirilen öğretim elemanlarının raporları incelenmiş olup, ilgili çalışmada yer alan bilimsel araştırmanın etik kurallara uygun olduğuna oy çokluğu ile karar verildi.

